

BEZGEK

Yabancılara Türkçe Öğretimi Dergisi
Journal of Teaching Turkish Language to
Foreigners

Araştırma Makalesi

Cilt 3 (2024) Sayı 2 76-106

Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarındaki Kültürel Unsurlar: Yeni İstanbul Örneği*

Cultural Elements in Turkish as a Foreign Language Textbooks: Yeni Istanbul Example

Ahmet İleri¹ Gökçen Göçen²

İleri, A. ve Göçen, G. (2024). Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarındaki kültürel unsurlar: yeni İstanbul örneği. *Bezgek yabancılar Türkçe öğretimi dergisi*, 3(2), 76-106. <http://dx.doi.org/10.56987/bezgek.1462715>

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 01.04.2024
Kabul Tarihi: 06.05.2024
Yayın Tarihi: 15.06.2024

Anahtar Sözcükler

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi
Kültürel etkileşim
Kültürel unsurlar
Ders kitapları

Article Info

Received: 01.04.2024
Accepted: 06.05.2024
Published: 15.06.2024

Keywords

Teaching Turkish as a foreign language
Cultural interaction
Cultural elements
Textbooks

Öz

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kullanılan materyallerin başında ders kitapları gelmektedir ve kültürel etkileşim çoğunlukla ders kitapları aracılığıyla sağlanmaktadır. Türkçenin öğretimi sürecinde ders kitaplarında yer alan kültürel unsurların belirlenmesine katkı sağlamak amacıyla bu çalışmada "Yabancılar için Türkçe ders kitaplarında yer alan kültürel unsurlar hangileridir?" araştırma sorusundan hareketle Yeni İstanbul (A1, A2, B1, B2 ve C1) yabancılar için Türkçe ders kitaplarında yer alan kültürel unsurlar incelenmiştir. Durum çalışması deseninde tasarlanan çalışmanın verileri doküman incelemesiyle toplanmıştır. Veriler on altı kültürel unsur başlığında incelenmiş ve içerik analiziyle çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda ders kitaplarında en fazla meslekler, yiyecekler ve değerlere yönelik kültürel unsurların sunulduğu tespit edilmiştir. Ders kitaplarında kültürel unsurların sayısının yüksek olduğu, kültürel unsurların ders kitaplarında farklı sayılarda yer aldığı ve sunulan unsurların dil seviyelerine göre farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ders kitaplarında az sayıda yer alan kültürel unsurlara daha çok yer verilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Abstract

Coursebooks are the primary materials used in teaching Turkish as a foreign language, and cultural interaction is mostly provided through coursebooks. To contribute to the determination of the cultural elements in the coursebooks in the process of teaching Turkish, this study discusses the cultural elements in Yeni Istanbul Turkish coursebooks (A1, A2, B1, B2, and C1 levels) for international students, starting from the question "What are the cultural elements in Turkish coursebooks for international students?" The data of the study, which is a case study, are collected by document review. These data are examined under sixteen cultural elements and analyzed with content analysis. As a result of the research, it is clear that the coursebooks mostly contain cultural elements related to professions, foods, and values. It is also clear that the number of cultural elements in the coursebooks is high, they are included in different numbers in the coursebooks, and the elements presented vary according to language levels. It is thought that it would be beneficial to include more cultural elements that are few in coursebooks.

* Bu makale "Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarındaki kültürel unsurlar: Yeni İstanbul örneği" adlı tezden yararlanılarak üretilmiştir.

¹ Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul, Türkiye. akinci2666@gmail.com

² Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul, Türkiye. gokcengocen@gmail.com

Giriş

İnsanlar birbiriyle anlaşabilmek, sosyal hayatın devamlılığını sağlayabilmek ve günlük ihtiyaçlarını karşılayabilmek için dile ve dille iletişim kurmaya muhtaçtır. Sosyal hayatın en temel unsurlarından olan dili Ergin (2009, s. 3), insanlar arasında anlaşmaya yardımcı olan doğal bir vasıta; kendine özgü sınırlara sahip canlı bir varlık; gizli anlaşmalar sistemi, sosyal bir yapı şeklinde tanımlamıştır. Banguoğlu (2007, s. 9) dilin insanların isteklerini ve ihtiyaçlarını ifade etmek için kullandıkları sesli işaretler sistemi olduğunu, insanların kendilerini ifade etmek için en yüksek işlevsellikteki araç olarak dile sahip olduklarını vurgulamaktadır. Dil aynı zamanda toplumu bir arada tutan ve toplumdaki bireylerin birbirleriyle bağ kurmalarını sağlayan temel kavramlardandır. Bozpolat'a (2015, s. 318) göre bireylerin yaşadıkları toplumla en güçlü bağlarını dil kurmaktadır.

Toplum hayatında yaşayan insanlar tarafından kullanılan ve oluşturulan dil yıllar içerisinde toplumsal birikimleri, değerleri ve toplumun hayata karşı bakışını yani toplumun kültürünü de içerisinde taşır hâle gelmektedir. Bunu vurgulayan Demir ve Barın'a (2006, s. 7) göre dil kişilerin yalnızca duygularını, fikirlerini iletmekte kullandığı bir araç olmanın ötesinde toplulukların kültürel birikimlerini de içinde barındıran ve aynı zamanda kültürel birikimleri gelecek nesillere aktaran bir sistemdir. Kaplan'a (1983, s. 187) göre dil akan bir nehre benzer. Nehir üzerinde geçtiği topraklardan farklı farklı özellikleri alır. Dil de karşılaştığı medeniyetlerden ve kültürlerden farklı unsurları bünyesine katarak genişler, büyür, olgunlaşır. Dil bu yönüyle milletlerin tarihinin özeti gibidir.

Dil, bireyin sosyal hayata açılan kapısı olmuştur. Dil, bireyin kişisel yaşamında ve sosyal ilişkilerde kilit bir rol oynadığı için dil öğretimi toplumlar için büyük bir değere sahiptir. Dil ve toplum denildiğinde akla hemen gelebilecek kavramlardan olan kültür ise dil ile yakından ilişkilidir. Dil ve kültür arasında olan ilişki sadece yüzeysel bir birlikten ibaret değildir. Jiang (2000, s. 328) dil ve kültür arasındaki ilişkiyi şu örneğe benzetmiştir: Nasıl ki vücut ve kan arasında biri olmadan diğeri olmayacak kadar çok yakın bir gereklilik ve önem ilişkisi bulunmaktaysa dil olmadan kültür, kültür olmadan da dil biçimlenemez hatta var olamaz. Görüldüğü gibi dil ve kültür birbirini destekleyen ve besleyen iki kavram olduğu için iki kavramı birbirinden ayrı düşünmek mümkün değildir. Ünalın (2005, s. 14) bu durumu dilin bir toplumun kültür kimliği olduğunu ifade ederek vurgulamaktadır. Kaplan (1983, s. 186) ise dilin kültürün temeli olduğunu, insanların dille ifade ettiği her şeyin de kültürün içerisine girdiğini ifade ederek dille kültür arasındaki inkâr edilemez öneme dikkat çekmektedir.

Dil ve kültür arasında birbirini doğrudan doğruya etkileyecek kadar kritik olan dil ve kültür ilişkisi, dilin öğretiminde oldukça büyük bir etkiye sahiptir. Dil öğretimi, dilin birey ve toplum hayatındaki öneminden dolayı sadece bir dil öğretimi olmakla kalmamış, aynı zamanda bireyi topluma adapte eden ve onu toplumla bağlı hale getirecek işlevlere sahip olmasından dolayı, öğretim kavramı içerisinde oldukça önemli bir yer tutmuştur. Eğitim, insanı yaşama hazırlayan süreçleri içerirken öğrenme ise bilgileri edinmekten öte bilgilerin eyleme dönüştürülmesi sürecini içermektedir. Kültürel unsurlar bilinmeden bilgilerin eyleme dönüşmesi de oldukça zordur (Alpar, 2013, s. 101).

Dil öğretiminde kültürün oldukça önemli bir yeri olduğunu vurgulayan Byram ve Grundy (2002, s. 20) dilin anlamındaki incelikleri tam olarak anlaşılması noktasında bir dilin kültürünün bilinmesinin çok önemli bir bileşen olduğunu belirtir. Dolayısıyla hedef kültürle etkileşime girilmeden dilin tam anlamıyla anlaşılamayacağını ifade etmektedir. Göktaş ve Mercan'a (2022, s. 31) göre yabancı dil öğrencileri hedef dilin alfabetini, sözcüklerini, gramer yapılarını ne kadar öğrenirse öğrensin hedef kültürün içeriklerini anlamadan hedef dille sağlıklı bir iletişim kuramamaktadır. Aydın'a (2020, s. 1) göre bir yabancı dili öğrenmek ancak kültürel bağlamda sağlandığında gerçek anlamına kavuşmaktadır.

Bu bağlamda bir dili doğru ve yetkin bir biçimde edinmek isteyen öğrenenlerin kültürle doğru ve yeterli düzeyde etkileşime geçmeleri gerekmektedir. Dil öğretimi sadece dil bilgisi ve kelime bilgisi aktarmaktan öte bireyi topluma uyumlu hâle getiren ve sosyal hayata dâhil eden bir işlevi yerine getirdiği için öğretim kavramı içinde ayrı bir konumda bulunmaktadır. Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde (D-AOBM, 2021, s. 128) kültürel etkileşim ile hedef dile ait toplumdilbilimsel işaretlerin tanınabileceği ve bireyin bunları görerek tarafsız ve eleştirel bakış açısı kazanabileceği vurgulanır. Bu duruma temas eden Zeyrek (2020, s. 167) kültürün dil üzerindeki önemli etkisini vurgulayıp dilin kültürle yoğrulduğunu, kültürün dil aracılığıyla nesiller arasında bağ kurduğunu, dil ve kültürün bireylerin toplumdaki rolleri üzerinde dolaylı yoldan etkisi olduğunu ifade ederek; öğretim planlarında, ders kitaplarında dil ve kültür arasındaki ilişkinin üzerinde daha çok durulacak şekilde düzenlemeler yapılması gerektiğini savunmaktadır.

Dil ve kültür arasındaki sıkı ilişki aracılığıyla okuma, yazma, konuşma ve dinleme gibi temel beceriler, hedef dilin kültürü aracılığıyla öğrenene kazandırılabilir. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'na (TMV, 2020, s. 18) göre yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi sürecinde kültürel etkileşim unsurlarının okuma / dinleme / izleme metinleri başta olmak üzere çeşitli etkinliklerle sunulması son derece önemlidir. Benzer şekilde dil bilgisi ve kelime bilgisi de hedef dilin kültürü ile öğrenenlerle paylaşılabilir.

Hedef kültür yalnızca bilgi aktarma aracı olmanın ötesinde aynı zamanda öğrenene sunulan kültür unsurlarıyla da önemli bir bağ kurmaktadır. Bu unsurların öğrenene doğru bir şekilde yansıtılması ve öğrenenin ihtiyaç duyduğu kültürel unsurların paylaşılması büyük önem taşımaktadır. Aydın'a (2020, s. 3) göre kültürlerarası etkileşim yerel kültür ve hedef kültürün kesişim noktasında duran bir köprü gibidir. Köprünün iki tarafıyla olan bağların dengeleri sarsmayacak şekilde sağlanması gerekmektedir. Bu bağlamda kültür aktarımı ifadesi kültürel unsurları zorla benimsetme, öğrencileri edilgen bir konuma düşürme gibi durumları hatırlattığı için ve kültürün edimsel yönünü de geri plana attığı için "kültürel etkileşim, kültürel paylaşım" gibi ifadelerin kullanılması daha uygun durmaktadır. Er ve Durmuş (2021, s. 1882) da dil öğretiminde kültürün aktarım değil etkileşim unsuru olduğunu vurgulayarak hedef kültüre dair dayatmalardan kaçınılması gerektiğini ifade etmektedir.

Yabancı dil öğretiminin etkili bir şekilde yapılabilmesinin temel etmenlerden birisi kültürel etkileşimin doğru bir şekilde sağlanmasıdır. Yabancı dil öğrenen bireyle hedef kültürü doğru bir şekilde etkileşime geçirmek dil öğretiminde kritik bir yerde durmaktadır. Hedef dili öğrenen için hedef kültürle yeterli seviyede etkileşime geçmesi büyük bir öneme sahiptir. Aydın ve Gültekin (2023, s. 726) kültürel etkileşim becerisinin dil öğrenimini kolaylaştırdığı ve öğrencileri dil öğrenimine yönelik motive ettiği için yeni bir dil öğreniminde kültürlerarası etkileşimin son derece önemli olduğunu vurgular. Ertuğrul'a (2015, s. 1) göre de hedef dili etkili ve amacına uygun kullanabilmek için hedef kültürle etkileşime geçilmesi gerekmektedir. Hedef kültürü öğrenenle doğru bir şekilde paylaşmadan yabancı dil öğreniminin istenilen şekilde gerçekleşmesi mümkün görünmemektedir.

Hedef kültürü öğrenenle paylaşmak için kullanılan materyallerin başında ise ders kitapları gelmektedir. Özkan'a (2013, s. 620) göre ders kitapları eğitimde en hızlı erişilebilen, en pratik ve faydalı materyallerdendir. Dil öğretiminin vazgeçilmez unsurlarından birisi olan ders kitapları Tapan'a (1995, s. 60) göre yabancı dil öğrenenlerle kültürel etkileşimin sağlanabilmesi için kullanılacak en temel araçlardan birisi ders kitaplarıdır. Ders kitapları ve ders kitaplarında bulunan metinler öğrenenlerin hedef kültürü öğrenmesine yardımcı olacak, öğrenenin kendi kültürleriyle hedef kültürü karşılaştırmasını sağlayacak, öğrenenlere kültür hakkında çeşitli bilgiler verebilecektir.

Göçer'e (2018, s. 171) göre, Türkiye'nin coğrafi konumu, sanayisi, doğal güzellikleri, tarihi mirası gibi çeşitli özellikleri, ülkenin son yıllarda dünya genelinde dikkat çekmesini sağlamış ve bu bağlamda Türkçe, merak edilen ve öğrenilmek istenen diller arasında öne çıkmıştır. Bu durum Türkçenin yabancı dil olarak öğretimini daha da önemli hâle getirmiştir. Son derece önemli hâle gelen yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi sürecinde öğretimin kalitesini ve verimini arttırmak için ders kitapları kullanılmaktadır. Çetinkaya (2018, s. 30) kültürel etkileşimin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde önemli olduğunu vurgulayarak, ders kitaplarının içeriğinin dikkatle incelenmesi gerektiğini belirtmektedir. Materyallerin hedef kültürü ve dil yapısını gerçekçi bir şekilde yansıtmaması, kültürel unsurların doğru bir biçimde etkileşimi engelleyebilir. Şimşek (2018, s. 318) yabancılar için Türkçe ders kitaplarında bulunan kültürel unsurların ölçütsüz ve hatalı seçimlerden dolayı verimli olamayabileceğinin altını çizmektedir. Bu önemden hareketle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için kullanılan ders kitaplarının da Türk kültürünü temsil eden kültürel unsurlarla donanmış olması gerekmektedir. Bunun için de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde kullanılan kitapların incelenmesi büyük önem arz etmektedir.

Alanyazında yabancı dil öğretiminde kültürel paylaşımın önemi dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarındaki kültürel paylaşımını inceleyen araştırmalar bulunmaktadır (Açıkgöz, 2018; Alcellat, 2018; Altınok, 2020; Ayten, 2022; Bayraktar, 2015; Çetinkaya, 2018; Çoban, 2023; Duran, 2022; Ertuğrul, 2015; Gülle, 2019; Işıkoğlu, 2019; İşcan, 2018; İşçi, 2012; Keskin, 2010; Kılıç, 2019; Koparan, 2019; Okur ve Keskin, 2013; Ördek, 2019; Pelin, 2021; Sever, 2019; Tatan, 2018; Tosun, 2016; Tüm ve Sarkmaz, 2012; Ummak, 2018; Uygun, 2022; Uzun, 2022; Ülker, 2007; Yazıcı, 2021; Yılmaz, 2022). Alanyazında var olduğu tespit edilen çalışmalarda Hitit, Yeni Hitit, Yedi İklim, Yunus Emre, Kolay Gelsin, İstanbul, Türkçe Öğreniyorum, Hayat Boyu Türkçe, Metropol Yayınları Tömer, Yaşamak ve Gazi Üniversitesi Tömer yabancılar için Türkçe ders kitaplarının incelendiği görülmüştür. Ele alınan çalışmalar içerisinde çoğunlukla B1, B2, C1, C2 seviyesindeki kitapların incelendiği A1, A2 seviyesi ders kitaplarının ise daha az incelendiği görülmüştür. Hazırlanan çalışmalarda ders kitaplarının bütün dil seviyelerini değerlendiren çalışmaların sınırlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kültürel unsurların paylaşımıyla ilgili yapılan çalışmalarda kültürel unsurların tespitine yönelik birbirinden farklı inceleme kriterlerinin kullanıldığı görülmüştür. Çalışmalarda en çok kullanılan kriterlerin Ülker (2007), Tüm ve Sarkmaz (2012), Okur ve Keskin (2013), Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni (2013) ve Ertuğrul (2015) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçütlerin ele aldığı unsur sayısı ve başlıklar farklı olduğundan dolayı, farklı ölçütleri esas alan çalışmaların ulaştığı sonuçları karşılaştırmak konusunda zorluklar yaşanabilmektedir.

Alanyazın incelendiğinde Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarını incelemeye yönelik bir çalışma olduğu (Yılmaz, 2022) fakat yapılan çalışmanın B1, B2 ve C1 seviyelerini kapsadığı görülmüştür. Bu kapsamda A1 ve A2 seviyelerine yönelik yapılacak kültürel unsurlara yönelik çalışma da bir ihtiyaç olarak görülmektedir. A1 ve A2 kitaplarındaki kültürel unsurların tespitiyle birlikte bütün ders kitaplarındaki kültürel unsurların kitaplara ve düzeylere dağılımının nasıl olduğunu bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirebilmek oldukça önemlidir. Bununla birlikte Yılmaz'ın (2022) araştırmasında 10 başlıkta (edebiyat, tarih, coğrafya, sosyal-dini değerler ve batıl inançlar, gündelik hayat, spor, sinema, müzik, mimari, yiyecek-içecek kültürü) inceleme yapılmıştır. Oysa kültürel unsurlar inceleniyorsa bu başlıkların dışında kalan; kişiler arası iletişim, ekonomik hayat, müzik, önemli şahsiyet unsurları, atasözü unsurları, kutlama ve festival, Türk âdet, Türk edebiyatı, görsel sanat, meslek, turistik ve tarihî yerler unsurları gibi kültürel unsurların da tespiti gerekmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırma kapsamında belirtilen önem, ihtiyaç ve gereklilikler çerçevesinde bu çalışmada “Yabancılar için Türkçe ders kitaplarında yer alan kültürel unsurlar hangileridir?” araştırma sorusundan yola çıkarak önceden belirlenmiş on altı başlık altında Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyesi Türkçe ders kitaplarında yer alan kültürel unsurlar incelenmiştir.

Alt Problemler

Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarında bulunan kültürel unsurların tespitine yönelik yapılan çalışmanın alt problemleri şunlardır:

1. Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki kültürel unsurların sayısı nedir?
2. Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki kültürel unsurların sayısının ders kitaplarına dağılımı nedir?
3. Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki kültürel unsurların dil düzeylerine dağılımı nedir?
4. Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki kültürel unsurlar nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde yapılan çalışmanın modeli, incelenen dokümanlar, verilerin toplanması ve analizi, araştırmanın güvenilirliği ile etik kurul iznine dair açıklamalarda bulunulmuştur.

Araştırmanın Modeli

Yeni İstanbul A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyesi yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki okuma metinlerinde bulunan kültürel unsurların incelendiği bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. İncelenen yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında bulunan verilerin düzenli, sistemli bir şekilde bir araya getirilmesi ve kültürel unsurların derinlemesine belirlenebilmesi için durum çalışması seçilmiştir.

Neuman’a (2012, s. 224) göre nitel araştırmalar, incelediği problemleri, problemlerin ortaya çıktığı değerler sisteminden bağımsız olarak değerlendirmez ve baskın olan kavramları da göz önünde bulundurarak, olayları ilişkiler ağı içerisinde doğal ortamda yorumlama ve açıklama amacı güden çalışmalardır. Leymun, Kabakçı ve Odabaşı’na (2017, s. 371) göre bütün olarak ele alınması gereken incelemelerde, durum çalışması rehber olarak karmaşıklıkların keşfinde ve anlaşılmasında yol gösterici olabilir. Durum çalışması Subaşı ve Okumuş’a (2017, s. 425) göre bir durumun derinlemesine çalışılıp betimlenmesi şeklinde tanımlanmıştır. Durum çalışması olaylara, durumlara geniş, derin ve farklı bakış açıları sağlayabilen önemli bir bilgilenme yöntemidir.

İncelenen Dokümanlar

Çalışmada Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyesi ders kitapları incelenmiştir. Çalışmada incelenen ders kitaplarına yönelik veriler şöyledir:

Tablo 1. Çalışma kapsamında incelenen dokümanlar ve metin sayıları

Dil Düzeyi	Yayınevi	Basım Yılı	Metin Sayısı	f
Temel Düzey A1	Kültür Sanat Basımevi	2020	27	1
Temel Düzey A2	Kültür Sanat Basımevi	2020	25	1
Orta Düzey B1	Kültür Sanat Basımevi	2020	26	1
Orta Düzey B2	Kültür Sanat Basımevi	2020	28	1
İleri Düzey C1	Kültür Sanat Basımevi	2020	34	1
Toplam			149	5

Tablo 1'e göre bu araştırmada 5 kitap incelenmiştir. A1, A2, B1, B2 ve C1 ders kitaplarında toplam 140 metin değerlendirilmiştir. Bu metinlerin dağılımı şu şekildedir: A1 kitabında 27 metin, A2 kitabında 25 metin, B1 kitabında 26 metin, B2 kitabında 28 metin ve C1 kitabında 34 metin bulunmaktadır.

Verilerin Toplanması

Yapılan çalışmada kültürel unsurlara yönelik veriler Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki okuma metinlerinin incelenmesiyle tespit edilmiştir. Çalışmada incelenen ders kitaplarındaki kültürel unsurlarla ilgili veriler doküman analiziyle elde edilmiştir. Kırıl'a (2020, s. 173) göre doküman analizi yöntemi basılı, yazılı, elektronik olarak kayıt altından olan bütün verileri incelemek ve yorumlamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir.

Verilerin Analizi

Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitapları incelenerek içerik analizi yapılmıştır. Kızıltepe'ye (2015, s. 253) göre içerik analizi metinlerde bulunan sözcüklerin, sözcük gruplarının temaların, deyimlerin veya cümlelerin tespit edilip sayısal değere dönüştürülmesi için kullanılır. İçerik analizinde elde edilen verilerin açıklanması ve kavramlar ile değerlerin anlaşılması hedeflenmektedir. Elde edilen veriler içerik analiziyle analiz edilir ve temalar bu analiz sonucu keşfedilir. Keşfedilen kavramlar ve temalar aracılığıyla veriler kodlanarak daha iyi sınıflandırılabilir ve yorumlanabilir hâle gelebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 227). İçerik analizinde araştırmacı elde edilen verilere yönelik kodlamaları kendi yapabileceği gibi daha önceden hazırlanan kodlamalardan da faydalanabilir. Bu çalışmada daha önceden hazırlanan kodlamalardan yararlanılmıştır.

Alanyazın incelendiğinde Okur ve Keskin'in (2013) çalışmasında, günlük yaşam, kişiler arası ilişkiler, değerler ve eğitim, edebiyat-sanat ve müzik, gelenekler ve folklor, sosyal yaşam, coğrafya ile mekân temaları ile karşılaşılmıştır. Ertuğrul'un (2015) çalışmasında ise şu temalarla karşılaşılmıştır: kişiler arası iletişim unsurları, ekonomik hayat unsurları, millî spor unsurları, yiyecek kültürü unsurları, içecek kültürü unsurları, müzik, müzik aletleri ve halk oyunları unsurları, önemli şahsiyet unsurları, atasözü unsurları, dinî unsurlar, kutlama ve festivaller unsurları, Türk âdet unsurları, değerler unsurları, Türk edebiyatı unsurları, görsel sanat unsurları, meslek unsurları, turistik ve tarihî yerler unsurları. Ertuğrul'un (2015) kullandığı temaların, Okur ve Keskin'in (2013) kullandığı temaları da içerdiği fark edilerek Ertuğrul'un (2015) kullandığı temalar içerik analizinde kullanılmıştır.

Önceden belirlenen kültürel unsur temalarına göre Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarından içerik analiziyle elde edilen veriler tablolar hâlinde bulgular bölümünde sunulmuştur.

Araştırmanın Güvenirliği

Çalışma kapsamında Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe, A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyesi ders kitaplarındaki kültürel unsurlar, daha önce belirlenen temalara göre tespit edilmiştir. Tespit edilen unsurların, ilgili temalarda yer almasına yönelik yapılan sınıflandırmanın uygunluğunun güvenirliliği için alan uzmanı görüşüne başvurulmuştur. Kültürel unsurların ilgili temalara yerleştirilmesinden sonra araştırmacı ve alan uzmanı arasındaki benzerlik oranı incelenmiştir. Miles ve Huberman'ın (1994, s. 64) "Güvenirlik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı" formülünden yararlanılmıştır.

Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyesi ders kitaplarında toplam 607 kültürel unsur tespit edilmiştir. Görüş ayrılığı çıkan unsur sayısının ise 24 olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar formüle uygulandığında ise şu sonuçlar elde edilmiştir: $583/583+24=0,96$

Dil düzeylerine göre çalışmanın güvenilirliği değerlendirildiğinde ise şu sonuçlar elde edilmiştir:

Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe temel düzey ders kitapları incelendiğinde 180 kültürel unsur tespit edilmiştir. Görüş ayrılığı tespit edilen unsur sayısı ise 8'dir. Sonuçlar formüle uygulandığında ise ortaya çıkan sonuçlar ise şu şekildedir: $172/172+8=0,95$

Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe orta düzey ders kitapları incelendiğinde 287 kültürel unsur tespit edilmiştir. Görüş ayrılığı tespit edilen unsur sayısı ise 12'dir. Sonuçlar formüle uygulandığında ise ortaya çıkan sonuçlar ise şu şekildedir: $275/275+12=0,95$

Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ileri düzey ders kitabı incelendiğinde 140 kültürel unsur tespit edilmiştir. Görüş ayrılığı tespit edilen unsur sayısı ise 4'tür. Sonuçlar formüle uygulandığında ise ortaya çıkan sonuçlar ise şu şekildedir: $136/136+4=0,97$

Saban (2008, s. 467) nitel araştırmalarda çalışmanın güvenilirliğinin sağlanması için araştırmacı ile uzman arasındaki uyumun %90 üzerinde olması gerekmektedir. Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe A1, A2, B1, B2 ve C1 düzeyi ders kitaplarından elde edilen verilerin araştırmanın güvenilirliğini sağladığı görülmektedir.

Bilimsel Yayın Etiği

Yapılan araştırmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği” yönergesinde uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlıklı 2. bölümünde belirtilen eylemlerden de hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bulgular

İncelenen Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe A1, A2, B1, B2 ve C1 ders kitaplarında yer alan kültürel unsurların toplam sayısı, kültürel unsurların dağılımı, kültürel unsurların kitaplara ve düzeylere dağılımı ve tespit edilen kültürel unsurlara dair bulgular bu bölümde sunulmuştur.

Ders Kitaplarındaki Kültürel Unsurların Sayısıyla İlgili Bulgular ve Yorum

Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarında toplam 607 kültürel unsur tespit edilmiştir. İncelenen kitaplarda 16 başlık altında toplam 607 kültürel unsur belirlenmiştir. Elde edilen verilere göre kültürel unsurların sayısı ve yüzdesi şu şekilde tablo ile gösterilebilir:

Tablo 2. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki kültürel unsurların sayısal ve yüzdeler dağılımı

Kültürel Unsur Adı	f	Yüzde
Meslek	83	13,67%
Yiyecek Kültürü	78	12,85%
Değer	75	12,36%
Turistik ve Tarihi Yerler	66	10,87%
Ekonomik Hayat	61	10,05%
Müzik, Müzik Aletleri ve Halk Oyunları	58	9,56%
Türk Edebiyatı	26	4,28%
Dini	26	4,28%
Görsel Sanat	25	4,12%
Kişilerarası İletişim	24	3,95%
Kutlama ve Festival	22	3,62%
Türk Âdetleri	21	3,46%
Önemli Şahsiyetler	21	3,46%
İçecek	10	1,65%
Milli Spor	9	1,48%
Atasözü	2	0,33%
Toplam	607	100,00%

Tablo 2'ye göre ders kitaplarında en çok bulunan üç kültürel unsur sırasıyla: meslek, yiyecek ve değer unsurları olmuştur. Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki kültürel unsurlardan kendine en az yer bulun unsurlar ise şunlardır: Atasözü, milli spor ve içecek kültürü unsurları.

Ders Kitaplarındaki Kültürel Unsurların Sayısının Ders Kitaplarına Dağılımıyla İlgili Bulgular ve Yorum

Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitapları A1, A2, B1, B2, C1 seviyelerinden oluşan 5 ders kitabından oluşmaktadır. Kültürel unsurların ders kitaplarına göre dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

Tablo 3. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki kültürel unsurların sayısının ders kitaplarına göre dağılımı

Kitap	f	Yüzde
A1 Seviyesi Ders Kitabı	93	%15,32
A2 Seviyesi Ders Kitabı	87	%14,33
B1 Seviyesi Ders Kitabı	150	%24,71
B2 Seviyesi Ders Kitabı	137	%22,57
C1 Seviyesi Ders Kitabı	140	%23,06
Toplam	607	%100

Tablo 3'e göre incelenen ders kitaplarında kültürel unsurların %15,32'si A1 kitabında, %14,33'ü A2 kitabında, %24,71'i B1 kitabında, %22,57'si B2 kitabında, %23,06'sı C1 kitabında bulunmaktadır. En fazla kültürel unsur B1 kitabında yer alırken en az kültürel unsur A2 kitabında yer almaktadır.

İncelenen ders kitaplarında bulunan kültürel unsur temalarının, düzeylere, kitaplara ve unsurlara göre dağılımı toplu bir şekilde şöyle gösterilebilir:

Tablo 4. Kültürel unsurların düzeylere göre sayısı

Düzye	Temel Düzey		Orta Düzey		İleri Düzey	
	A1	A2	B1	B2	C1	Toplam
Ders Kitabı						
Meslek	10	5	45	3	20	83
Yiyecek	6	19	19	24	10	78
Değer	18	10	12	6	29	75
Turistik ve Tarihi Yerler	10	28	7	16	5	66
Ekonomik Hayat	3	4	12	18	24	61
Müzik, Müzik Aletleri ve Halk Oyunları	0	4	9	43	2	58
Türk Edebiyatı	0	3	3	4	16	26
Dini	3	2	2	14	5	26
Görsel Sanat	0	1	6	9	9	25
Kişilerarası İletişim	15	3	3	3	0	24
Kutlama ve Festival	12	1	3	3	3	22
Türk Âdet	8	1	8	1	3	21
Önemli Şahsiyet	1	4	1	5	10	21
İçecek	2	2	5	1	0	10
Milli Spor	5	0	3	0	1	9
Atasözü	0	0	2	0	0	2
Toplam	93	87	140	150	137	607

Tablo 4'te kültürel unsurların ders kitaplarına göre dağılımı verilmiştir. En fazla kültürel unsur B2 ders kitabında bulunurken en az unsur ise A2 ders kitabında bulunmaktadır. Ders kitaplarında en çok yer alan unsur meslekler olurken en az yer alan unsur ise atasözü unsurları olmuştur.

Ders Kitaplarındaki Kültürel Unsurların Dil Düzeylerine Dağılımıyla İlgili İlgili Bulgular ve Yorum

Yapılan çalışmada incelenen ders kitaplarında temel düzeyde 180, orta düzeyde 287, ileri düzeyde 140 olmak üzere toplam 607 unsur tespit edilmiştir.

Temel düzey ders kitaplarındaki kültürel unsurlarla ilgili bulgulara gelindiğinde Yeni İstanbul temel düzey ders kitaplarında toplam 180 kültürel unsur tespit edilmiştir. Bu unsurların 93 tanesi A1 kitaplarında, 87 tanesi A2 kitaplarında yer almaktadır. Araştırmada tespit edilen temel düzey ders kitaplarındaki kültürel unsurlar aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tablo 5. Temel düzey ders kitaplarındaki kültürel unsurlar

Kültürel Unsurlar	Temel Düzey (A1-A2) Kültürel Unsurlar	f
Kişiler Arası İletişim	Merhaba, memnun olmak, selam, nasılsın, teşekkür, günaydın, iyilik sağlık, ne var ne yok, hoş geldin, hoş bulduk, sohbet etmek, sevmek, rica etmek, kendine iyi bakmak, tekrar bekleriz, vedalaşacağız, iyi günler	19
Ekonomik Hayat	Alışveriş merkezi, alışveriş yapıyorlar, market, nakit, kredi kartı, taksit, uygun fiyat	7
Millî Spor	Tenis, koşmak, yüzmek, futbol, maç	5
Yiyecek Kültürü	Kahvaltı, sebze, meyve, açık büfe, baklava, pasta, mantı, hamur, yumurta, tuz, yoğurt, sos, sarımsak, domates, salça, tereyağı, zeytinyağı, köfte, tavuk, balık, tatlı, kadayıf, baklava, mangal, Sultanahmet köftçisi,	25
İçecek Kültürü	Türk Kahvesi, çay, Yemen kahvesi, Endonezya kahvesi	4
Müzik, Müzik Aletleri ve Halk Oyunları	Piyano, zeybek, tango, Afrika dansları	4
Önemli Şahsiyet	Hezarfen Ahmet Çelebi, Keloğlan, Nasreddin Hoca, Isaac Newton, Aziz Sancar	5
Atasözü		0
Dinî	Cami, Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı, Müslüman, Allah	5
Kutlama ve Festivaller	29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, millî bayram, nevrüz, , anneler günü, doğum günü, 24 Kasım öğretmenler günü, hidrellez, kutlama yapmak, ateş yakıp üstünden atlamak, öğretmenler günü, domates festivali, festival, düğün, evlilik yıldönümü	13
Türk Âdet	Büyüklerin ellerini öpmek, bayram harçlığı, ziyaret etmek, misafir geldi, kolonya, bayram şekeri, yüzük almak, çiçek aldı, hediye getirmek, bayram kahvaltısı, bayramlık, dilek dilemek, evlenmek	9
Değer	Anne, baba, koca, kız, oğlum, karım, aile, kız kardeş, erkek kardeş, çocuk, teyze, amca, dede, annecanne, babaanne, enişte, ağabey, yenge, dürüstlük, tembellik, çalışkan, dakik, bencil, ayıp, nişanlı, karı-koca, Bizans, Osmanlı	28
Türk Edebiyatı	Gezi yazısı, Karagöz, Hacivat	3
Görsel Sanat	Karagöz ile Hacivat	1
Meslek	Garson, öğretmen, doktor, iş adamı, mühendis, ev hanımı, emekli, çiftçi, makine mühendisi, terzi, göz doktorluğu, aşçı, bilgisayar mühendisliği, edebiyat öğretmeni	14
Turistik ve Tarihî Yerler	Kadıköy, Moda, Ankara, Beşiktaş, Şişli, Kabataş, Fatih, Beyazıt, İstanbul, Sivas, Galata Kulesi, İstanbul boğazı, Sultanahmet camisi, Londra Kulesi, Buckingham Sarayı, Liverpool, Eyfel Kulesi, Şanzelize, Fransa, İtalya, Pisa Kulesi, Milano, Mersin, Yerebatan Sarmıcı, Ağrı dağı, Ağva, İzmir, Çanakkale, Üsküdar, Topkapı Sarayı, Adalar, Anadolu Kavağı	32
Toplam		180

Tablo 5'te Yeni İstanbul A1-A2 ders kitaplarındaki kültürel unsurlar sunulmuştur. Bu düzeyde en fazla 32 sıklıkla turistik ve tarihi yerler unsurları, 28 sıklıkla değer unsurları, 25 sıklıkla yiyecek unsurları yer almıştır. Temel düzey ders kitaplarında atasözü unsurlarına yer verilmezken görsel sanat unsurları 1 sıklıkla ve Türk edebiyatı unsurları 3 sıklıkla yer bulabilmiştir.

Orta düzey ders kitaplarındaki kültürel unsurlarla ilgili bulgulara gelindiğinde ise incelenen ders kitaplarında 287 kültürel unsur tespit edilmiştir. Bu unsurların 150 tanesi B1 kitaplarında 137 tanesi ise

B2 kitaplarında yer almaktadır. Orta düzey ders kitaplarında tespit edilen unsurlar şu şekilde tablo ile gösterilmektedir:

Tablo 6. Orta düzey ders kitaplarındaki kültürel unsurlar

Kültürel Unsurlar	Temel Düzey (B1-B2) Kültürel Unsurlar	f
Kişiler Arası İletişim	Hoşça kal, merhaba, görüşmek üzere, sohbet ederiz, mesajlaşma, mahcup hissetti	6
Ekonomik Hayat	Şirket, alışveriş, reklam, alışveriş sitesi, alışveriş merkezi, market, pazarlık, ücret, pahalı, markalı ürün, semt pazarı, butik, mağaza, avcılık, toplayıcılık, banknot, kredi kartı, üretim, Emlak ofisi, kiralık, satılık, fatura, market, maaş, mandıra, yaylaya çıkar, fabrika, pazarlama, alışveriş, para	30
Millî Spor	Kriket, futbol, yürüyüş	3
Yiyecek Kültürü	Kahvaltı, simit, gevrek, çekirdek, çiğdem, domates, peynir, yoğurt, sakız, pastörize süt, konserve, abur cubur, çikolata, gözleme, keçi peyniri, meyve, dondurma, şekerleme, Türk lokumu, akşam yemeği, meyve, paketli yiyecek, organik beslenme, bitkisel beslenme, et, süt, hayvansal ürünler, vegan, vejetaryen, yumurta, buğday, mısır, pamuk, patates, soya, pirinç, domates, afiyetle yemek, yoğurt, ayran, mantı, İskender kebabı, Ali Nazik kebabı, çorba	43
İçecek Kültürü	Türk çayı, sütlü çay, su, kahve, Türk kahvesi	5
Müzik, Müzik Aletleri ve Halk Oyunları	Rembetiko, Caz, Fado, Flamenko, Türk halk müziği, Türkü, Aşık Veysel Şatıroğlu, bağlama çalmak, klasik Türk müziği, makamlar, Saadettin Kaynak, Safiye Ayla, Müzeyyan Senar, Zeki Müren, def, keman, ney, klasik kemençe, enstrüman, opera, tango, rock, ezgi, Sezen Aksu, Sertab Erener, Tarkan, pop müziği, Anadolu rock, Erkin Koray, Barış Manço, arabesk, Orta Doğu müziği, Aşık Mahzuni Şerif, Orhan Gencebay, Ferdi Tayfur, Müslüm Gürses, Karadeniz kemençesi, horon, gayda, düdük, santur, müzik grubu, davul çalarak, nihavent makamı, rast makamı, hüseyini makam, ritim, melodi, müzik, dans, konser, Neşet Ertaş,	45
Önemli Şahsiyet Unsurları	Evliya Çelebi, İbn-i Batuta, Marco Polo, Picasso, Mevlâna Celaleddin Rumi, Steve Jobs	5
Atasözü	Kötü komşu, insanı mal sahibi yapar, Allah bir kapıyı kapatır, ötekini açar.	2
Dinî	Dua ediyor, Papa, Meryem Ana, Vatikan, Müslüman, namaz, rahibe, Hristiyan, Hz. İsa, aziz, putperest, hacca gitmeye, ibadet, inanç merkezi, Ramazan ayı, sahur vakti	19
Kutlama ve Festivaller	Doğum günü partisi, müzik festivali, şenlik, Venedik Maske Festivali, Holi festivali, portakal çiçeği festivali	7
Türk Âdet	Tebrik kartı, fal, dilek ağacı, ağaçlara çaput bağlamak, yörük çadırı, misafir ağırlama geleneği, misafir odası, ev hediyesi, söz tutmak, yardım etmek	8
Değer	Bekâr, aile, dede, güvenmek, saygı duymak, sevgili, Selçuklu, eşim, kayınpeder, kayınvalide, misafir, haremlik-selamlık, Osmanlı İmparatorluğu, kadılık, adalet, dostluk, aşk, Lidya	18
Türk Edebiyatı	Hikâye, fıkra, makale, seyahatname, anı yazısı, Orhan Pamuk, efsane	7
Görsel Sanat	Grafik tasarımı, film, slayt, resimli yayın, halı, kilim, Ayastefanostaki Rus abidesinin yıkılışı filmi, renkli aksesuar, heykel, resim, ikon, moda ikonu, desenli fular, resim koleksiyonu	15
Meslek	Öğretmen, bilim adamı, astronot, pilot, hostes, artist, televizyoncu, enerji uzmanı, sosyal medya uzmanı, yazılımcı, yapay zeka mühendisi, sağlık personeli, arkeolog, antropolog, uzay turizm rehberi, sanal satış danışmanı, data uzmanı, bisiklet toplayıcı, ramazan davulcusu, davulcu, doktor, çiftçi, manav, emlakçı, hayvancılık, tiyatrocu, ressam, çırak, kuaför, elektrik teknisyeni, aşçı, gemici, terzi, inşaatçı, demirci, anahtarcı, çilingir, fırıncı, mühendis, bankacı, elektrik tesisatçısı, su tesisatçısı, spor eğitmeni, çoban, ev hanımı, avukat, pazarlama müdürü, tüccar	51
Turistik ve Tarihi Yerler	İzmir, Konak, Munzur dağı, Fırat Nehri, Mardin, Kocaeli, Adana, Meryem Ana evi, Kudüs, Efes, İstanbul, Balkanlar, Fas, Venedik, İstanbul Boğazı, Adalar, Mevlana müzesi, Peribacaları, Kapadokya, Göbeklitepe, Tac Mahal, Pamukkale, Denizli	26
Toplam		287

Tablo 6’da incelenen B1-B2 ders kitaplarındaki kültürel unsurlar verilmiştir. Orta düzey ders kitaplarında en fazla 51 sıklıkla meslek, 45 sıklıkla müzik, müzik aletleri ve halk oyunları, 43 sıklıkla yiyecek unsurları yer almıştır. Orta düzey ders kitaplarında atasözü 2 sıklıkla, milli spor 3 sıklıkla içecek ve önemli şahsiyet unsurları 3 sıklıkla yer bulabilmiştir.

İleri düzey ders kitabındaki kültürel unsurlarla ilgili bulgulara gelindiğinde ise Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ileri düzey ders kitabında 140 adet kültürel unsur tespit edilmiştir. Tespit edilen unsurlar aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo 7. İleri düzey ders kitabındaki kültürel unsurlar

Kültürel Unsurlar	Temel Düzey (C1) Kültürel Unsurlar	f
Kişiler Arası İletişim		0
Ekonomik Hayat	Tasarruf, indirim, market, bakkal, borç, ödeme, nakit, zengin, sermaye, endüstri, gayrimenkul, altın, döviz, vadeli yatırım, para, vadeli hesap, faiz, piyasa, borsa, konut, arazi, kâr, havale	24
Millî Spor	Atletizm	1
Yiyecek Kültürü	Ekmek, peynir, sebze, kırmızıbiber, kimyon, nane, pizza, çorba, salata, sos	10
İçecek Kültürü		0
Müzik, Müzik Aletleri ve Halk Oyunları	Piyanist, şarkı	2
Önemli Şahsiyet	Albert Einstein, Thomas Edison, Alexander Graham Bell, Isaac Newton, Kanuni Sultan Süleyman, Hürrem Sultan, Mevlana, Lokman Hekim, İbn-i Sina, II. Abdülhamit	10
Atasözü		0
Dinî	Rahmetli, inşallah, Allah, yaratıcı, cehennem	5
Kutlama ve Festivaller	Nevruz, yeni eve ısınma partisi, Altın portakal film festivali, yılbaşı	3
Türk Âdet	Tuzlu kahve, el öpmek, imece usulü, misafirperverlik	3
Değer	Enişte, halam, yetenekli, anne, Göktürk, Uygur Türkü, Tuna-Bulgar Türkü, İdil Türkü, Hun Türkü, âşık, evlenmek, Sümer, Hukuk sistemi, Hammurabi kanunları, saygı, abla, ağabey, amca, teyze, oğlum, kızım, evladım, çocuğum, talihli, dayanışma, Sümer, Akad, Asur, Endülüs Emevi Devleti	29
Türk Edebiyatı	Haldun Taner, Şair, Dostoyevski, Furuğ Ferruhzad, Nazım Piraye, Tahir ile Zühre, Ferhat ile Şirin, Kafka ile Milena, mutasavvıf, düşünür, roman, şiir, dilekçe, mülakat, öz geçmiş, Kerem ile Aslı	16
Görsel Sanat	Efektli film, renkli sinema filmi, 3 boyutlu film, fotoğraf, yirmi beşinci kare, video kaset, dizi, tablo, yüz resimleri, Halıcı kız filmi, Yeşilçam sineması, Ay’a yolculuk filmi, Duvarın yıkılışı filmi	9
Meslek	Şirket sahibi, öğretmen, çiftçi, antropolog, psikolog, arzuhalci, kâğıt toplayıcı, marangoz, ayakkabı boyacılığı, sihirbaz, bakkal, memur, emekli, esnaf, sanatkar, işçi, ev hanımı, sosyal bilimci, reklamcı	19
Turistik ve Tarihi Yerler	Topkapı Müzesi, Ayasofya Cami, Sultanahmet Meydanı, Aspendos, Antalya	5
Toplam		140

Tablo 7’de ileri düzey ders kitabındaki kültürel unsurlar sunulmuştur. İleri düzey ders kitabında en fazla 29 sıklıkla değer, 24 sıklıkla ekonomik hayat ve 19 sıklıkla meslek unsurları yer almıştır. İleri düzey ders kitabında atasözü, içecek kültürü ve kişilerarası iletişim unsurlarına hiç yer verilmemiştir.

İleri düzey ders kitaplarında en fazla yer alan kültürel unsur 29 unsurla değer unsurları olurken onu 24 unsurla ekonomik hayat unsurları, 19 unsurla meslek unsurları takip etmektedir. Değer unsurları, temel düzey ders kitaplarında 28, orta düzey ders kitaplarında 18 unsurla yer almıştır. Değer unsurları %12,36 oranıyla bütün kitaplar içerisinde, en çok yer alan 3. unsur olmuştur.

Ders Kitaplarında Yer Alan Kültürel Unsurlarla İlgili Bulgular ve Yorum

Kişiler Arası İletişim Unsurlarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen ders kitaplarında bulunan iletişim kültürü unsurları ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki iletişim unsurları tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 8. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki kişiler arası iletişim unsurları

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1	Merhaba, memnun olmak, selam, nasılsın, teşekkür, günaydın, iyilik sağlık, ne var ne yok, hoş geldin, hoş bulduk, sohbet etmek, sevmek, rica etmek, kendine iyi bakmak	15
	A2	Tekrar bekleriz, vedalaşacağız, iyi günler	3
Orta Düzey	B1	Hoşça kal, merhaba, görüşmek üzere	3
	B2	Sohbet ederiz, mesajlaşma, mahcup hissetti	3
İleri Düzey	C1		0
Toplam			24

Tablo 8'e göre kişilerarası iletişimle ilgili temel düzey ders kitaplarında toplam 18, orta düzey ders kitaplarında toplam 6, ileri düzey ders kitaplarında 0 olmak üzere toplam 24 kültürel unsur tespit edilmiştir. Kişilerarası kültürel unsurlara en fazla temel düzey ders kitaplarında rastlanmıştır. İleri düzey ders kitabında ise kişilerarası kültürel unsur içeren veri tespit edilememiştir.

Ekonomik Hayat Unsurlarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen A1, A2, B1, B2 ve C1 ders kitaplarında yer alan ekonomik hayat kültürü unsurları ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki ekonomik hayat unsurları tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 9. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki ekonomik hayat unsurları

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1	Alışveriş merkezi, alışveriş yapıyorlar, market	3
	A2	Nakit, kredi kartı, taksit, uygun fiyat	4
Orta Düzey	B1	Emlak ofisi, kiralık, satılık, fatura, market, maaş, mandıra, yaylaya çıkar, fabrika, pazarlama, alışveriş, para	12
	B2	Şirket, alışveriş, reklam, alışveriş sitesi, alışveriş merkezi, market, pazarlık, ücret, pahalı, markalı ürün, semt pazarı, butik, mağaza, avcılık, toplayıcılık, banknot, kredi kartı, üretim	18
İleri Düzey	C1	Tasarruf, indirim, market, bakkal, borç, ödeme, nakit, zengin, sermaye, endüstri, gayrimenkul, altın, döviz, vadeli yatırım, para, vadeli hesap, faiz, piyasa, borsa, konut, arazi, kâr, havale	24
Toplam			61

Tablo 9'un verilerine göre ilgili temel düzey ders kitaplarında 7, orta düzey ders kitaplarında 30, ileri düzey ders kitabında 24 olmak üzere toplam 61 kültürel unsur tespit edilmiştir. Ekonomik hayat unsurlarına en çok orta düzey ders kitaplarında rastlanmıştır. Ekonomik hayat kültürel unsurlarına en fazla orta düzey ders kitaplarında yer verilirken en az temel düzey ders kitaplarında yer verilmiştir.

Milli Spor Unsurlarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen ders kitaplarında yer alan milli spor kültürü unsurları ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki milli spor unsurları tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 10. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki milli spor unsurları

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1	Tenis, koşmak, yüzmek, futbol, maç	5
	A2		0
Orta Düzey	B1	Kriket, futbol, yürüyüş	3
	B2		0
İleri Düzey	C1	Atletizm	1
Toplam			9

Tablo 10'un verilerine göre, temel düzey ders kitaplarında 8, orta düzey ders kitaplarında 3 ve ileri düzey ders kitabında 1 olmak üzere toplamda 9 kültürel unsur belirlenmiştir. Milli spor unsurlarına en fazla temel düzey ders kitaplarında rastlanmıştır. İleri düzey ders kitabında ise milli spor boyutunda kültürel unsur içeren 1 ifade tespit edilmiştir.

Yiyecek Kültürü Unsurlarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen A1, A2, B1, B2 ve C1 ders kitaplarında bulunan yiyecek kültürü unsurları ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki yiyecek kültürü unsurları tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 11. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki yiyecek unsurları

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1	Kahvaltı, sebze, meyve, açık büfe, baklava, pasta	6
	A2	Manti, hamur, yumurta, tuz, yoğurt, sos, sarımsak, domates, salça, tereyağı, zeytinyağı, köfte, tavuk, balık, tatlı, kadayıf, baklava, mangal, Sultanahmet köftçesi,	19
Orta Düzey	B1	Kahvaltı, simit, gevrek, çekirdek, çiğdem, domates, peynir, yoğurt, sakız, pastörize süt, konserve, abur cubur, çikolata, gözleme, keçi peyniri, meyve, dondurma, şekerleme, Türk lokumu	19
	B2	Akşam yemeği, meyve, paketli yiyecek, organik beslenme, bitkisel beslenme, et, süt, hayvansal ürünler, vegan, vejetaryen, yumurta, buğday, mısır, pamuk, patates, soya, pirinç, domates, afiyetle yemek, yoğurt, ayran, mantı, İskender kebabı, ali nazik kebabı, çorba	24
İleri Düzey	C1	Ekmek, peynir, sebze, kırmızı biber, kimyon, nane, pizza, çorba, salata, sos	10
Toplam			78

Tablo 11'in verilerine göre, ders kitaplarında temel düzeyde 25, orta düzeyde 43 ve ileri düzeyde 10 olmak üzere toplamda 78 kültürel unsur belirlenmiştir. Yiyecek kültürü unsurlarına en çok orta düzey ders kitaplarında rastlanırken ileri düzey ders kitabında ise sadece 10 adet kültürel unsur tespit edilmiştir.

İçecek Kültürü Unsurlarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen ders kitaplarında yer alan içecek kültürü unsurları ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki yiyecek kültürü unsurları tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 12. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki içecek kültürü unsurları

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1	Türk Kahvesi, çay	2
	A2	Yemen kahvesi, Endonezya kahvesi	2
Orta Düzey	B1	Türk çayı, sütlü çay, su, kahve, Türk kahvesi	5
	B2	Çay	1
İleri Düzey	C1		0
Toplam			10

Tablo 12'nin verilerine göre, temel düzey ders kitaplarında 4, orta düzey ders kitaplarında 6 ve ileri düzey ders kitabında 0 olmak üzere toplamda 10 kültürel unsur belirlenmiştir. İçecek kültürü unsurlarına en fazla orta düzey ders kitaplarında rastlanmıştır İleri düzey ders kitabında ise içecek kültürü unsuru içeren veri tespit edilememiştir.

Müzik, Müzik Aletleri ve Halk Oyunları Unsurlarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen ders kitaplarında yer alan müzik, müzik aletleri ve halk oyunları unsurları ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki ilgili unsurlar tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 13. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki müzik, müzik aletleri ve halk oyunları unsurları

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1		0
	A2	Piyano, zeybek, tango, Afrika dansları	4
Orta Düzey	B1	Davul çalarak, nihavent makamı, rast makamı, hüseyini makam, ritim, melodi, müzik, dans, konser	9
	B2	Rembetiko, Caz, Fado, Flamenko, Türk halk müziği, Türkü, Aşık Veysel Şatıroğlu, Neşet Ertaş, Aşık Mahzuni Şerif, bağlama çalmak, klasik Türk müziği, makamlar, Saadettin Kaynak, Safiye Ayla, Müzeyyan Senar, Zeki Müren, def, keman, ney, klasik kemençe, enstrüman, opera, tango, rock, ezgi, Sezen Aksu, Sertab Erener, Tarkan, pop müziği, Anadolu rock, Erkin Koray, Barış Manço, arabesk, Orta Doğu müziği, Orhan Gencebay, Ferdi Tayfur, Müslüm Gürses, Karadeniz kemençesi, horon, gayda, düdük, santur, müzik grubu	43
İleri Düzey	C1	Piyanist, şarkı	2
Toplam			58

Tablo 13'ün verilerine göre müzik, müzik aletleri ve halk oyunları unsurlarına temel düzey ders kitaplarında 4, orta düzey ders kitaplarında 52 ve ileri düzey ders kitabında 2 olmak üzere toplamda 58 defa yer verilmiştir. Müzik kültürü unsurlarına en fazla orta düzey ders kitaplarında rastlanmıştır. İleri düzey ders kitabında ise müzik, müzik aletleri ve halk oyunları ile ilgili kültürel unsur içeren yalnız 2 ifade tespit edilmiştir.

Önemli Şahsiyet Unsurlarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen ders kitaplarında yer alan önemli şahsiyet unsurları ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki önemli şahsiyet unsurları tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 14. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki önemli şahsiyet unsurları

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1	Aziz Sancar	1
	A2	Hezarfen Ahmet Çelebi, Keloğlan, Nasreddin Hoca, Isaac Newton	4
Orta Düzey	B1	Steve Jobs	1
	B2	Evliya Çelebi, İbn-i Batuta, Marco Polo, Picasso, Mevlana Celaleddin Rumi	5
İleri Düzey	C1	Albert Einstein, Thomas Edison, Alexander Graham Bell, Isaac Newton, Kanuni Sultan Süleyman, Hürrem Sultan, Mevlana, Lokman Hekim, İbn-i Sina, II.Abdülhamit	10
Toplam			21

Tablo 14'ün verilerine göre önemli şahsiyet unsurlarına ders kitaplarında temel düzeyde 5; orta düzeyde 6; ileri düzeyde 10 olmak üzere toplamda 21 defa yer verilmiştir. Önemli şahsiyet unsurlarına en fazla ileri düzey ders kitaplarında rastlanmıştır.

Atasözü Unsurlarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen ders kitaplarında yer alan atasözü unsurları ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki atasözü unsurları tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 15. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki atasözü unsurları

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1		0
	A2		0
Orta Düzey	B1	Kötü komşu, insanı mal sahibi yapar, Allah bir kapıyı kapatır, ötekini açar.	2
	B2		0
İleri Düzey	C1		0
Toplam			2

Tablo 15'in verilerine göre atasözü unsurlarına temel ve ileri düzey ders kitaplarında yer verilmezken sadece orta düzey ders kitaplarında 2 sıklıkla yer verilmiştir.

Dinî Unsurlarla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen ders kitaplarında yer alan dini unsurlar ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki dini unsurlar tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 16. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki dinî unsurlar

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1	Cami, Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı	3
	A2	Müslüman, Allah	2
	B1	Ramazan ayı, sahur vakti	2
Orta Düzey	B2	Dua ediyor, Papa, Meryem Ana, Vatikan, Müslüman, namaz, rahibe, Hristiyan, Hz. İsa, aziz, putperest, hacca gitmek, ibadet, inanç merkezi	14
	C1	Rahmetli, inşallah, Allah, yaratıcı, cehennem	5
Toplam			26

Tablo 16'nın verilerine göre dini unsurlara ders kitaplarında temel düzeyde 5; orta düzeyde 16; ileri düzeyde 5 olmak üzere toplamda 26 defa yer verilmiştir. Dini unsurlara en fazla orta düzey ders kitaplarında rastlanmıştır.

Kutlama ve Festival Unsurlarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen ders kitaplarında yer alan kutlama ve festival kültürü unsurları ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki dini unsurlar tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 17. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki kutlama ve festivaller unsurları

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1	29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, milli bayram, Nevruz, evlilik yıldönümü, anneler günü, öğretmenler günü, doğum günü, 24 Kasım öğretmenler günü, Hidrellez, kutlama yapmak, ateş yakıp üstünden atlamak, domates festivali, festival	12
	A2	Düğün	1
Orta Düzey	B1	Venedik Maske Festivali, Holi festivali, portakal çiçeği festivali	3
	B2	Doğum günü partisi, müzik festivali, şenlik	3
İleri Düzey	C1	Nevruz, yeni eve ısınma partisi, Altın portakal film festivali, yılbaşı	3
Toplam			22

Tablo 17'nin verilerine göre kutlama ve festival unsurlarına ders kitaplarında temel düzeyde 13; orta düzeyde 6; ileri düzeyde 3 olmak üzere toplamda 22 defa yer verilmiştir. Kutlama ve festival unsurları kendisine en çok yeri temel düzey ders kitaplarında bulabilmiştir.

Türk Âdet Unsurlarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen ders kitaplarında yer alan Türk Âdet unsurları ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki Türk Âdet unsurları tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 18. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki Türk âdet unsurları

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1	Büyüklerin ellerini öpmek, bayram harçlığı, ziyaret etmek, misafir geldi, kolonya, bayram şekeri, yüzük almak, çiçek aldı, hediye getirmek, bayram kahvaltısı, bayramlık, dilek dilemek	8
	A2	Evlenmek	1
Orta Düzey	B1	Tebrik kartı, fal, dilek ağacı, ağaçlara çaput bağlamak, yörük çadırı, misafir ağırlama geleneği, misafir odası, ev hediyesi, söz tutmak, yardım etmek	8
	B2	Misafir etmek	1
İleri Düzey	C1	Tuzlu kahve, el öpmek, imece usulü, misafirperverlik	3
Toplam			21

Tablo 18'in verilerine göre Türk Âdetleri unsurlarına ders kitaplarında temel düzeyde 9; orta düzeyde 9; ileri düzeyde 3 olmak üzere toplamda 21 defa yer verilmiştir. Türk Âdet unsurları 9'ar unsur ile temel düzey ve orta düzey ders kitaplarında rast gelinmiştir. İleri düzey ders kitabında Türk Âdet unsurlarıyla ilgili unsur içeren 3 ifade tespit edilmiştir.

Değer Unsurlarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen ders kitaplarında yer alan değer unsurları ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki değer unsurları tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 19. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki değer unsurları

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1	Anne, baba, koca, kız, oğlum, karım, aile, kız kardeş, erkek kardeş, çocuk, teyze, amca, dede, anneanne, babaanne, enişte, ağabey, yenge	18
	A2	Dürüstlük, tembellik, çalışkan, dakik, bencil, ayıp, nişanlı, karı-koca, Bizans, Osmanlı	10
Orta Düzey	B1	Bekar, aile, dede, güvenmek, saygı duymak, sevgili, Selçuklu, eşim, kayınpeder, kayınvalide, misafir, haremlik-selamlık	12
	B2	Osmanlı İmparatorluğu, kadılık, adalet, dostluk, aşk, Lidya	6
İleri Düzey	C1	Enişte, halam, yetenekli, anne, Göktürk, Uygur Türkü, Tuna-Bulgar Türkü, İdil Türkü, Hun Türkü, aşık, evlenmek, Sümer, Hukuk sistemi, Hammurabi kanunları, saygı, abla, ağabey, amca, teyze, oğlum, kızım, evladım, çocuğum, talihli, dayanışma, Sümer, Akad, Asur, Endülüs Emevî Devleti	29
Toplam			75

Tablo 19'un verilerine göre değer unsurlarına ders kitaplarında temel düzeyde 28; orta düzeyde 18; ileri düzeyde 29 olmak üzere toplamda 75 defa yer verilmiştir. Değer unsurlarına en fazla ileri düzey ders kitaplarında rastlanmıştır.

Türk Edebiyatı Unsurlarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen ders kitaplarında yer alan Türk edebiyatı kültürü unsurları ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki Türk edebiyatı unsurları tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 20. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki Türk edebiyatı unsurları

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1		0
	A2	Gezi yazısı, Karagöz, Hacivat	3
Orta Düzey	B1	Hikâye, fıkra, makale	3
	B2	Seyahatname, anı yazısı, Orhan Pamuk, efsane	4
İleri Düzey	C1	Haldun Taner, Şair, Dostoyevski, Furuğ Ferruhzad, Nazım ile Piraye, Kerem ile Aslı, Tahir ile Zühre, Ferhat ile Şirin, Kafka ile Milena, mutasavvıf, düşünür, roman, şiir, dilekçe, mülakat, öz geçmiş	16
Toplam			26

Tablo 20'nin verilerine göre Türk edebiyatı unsurlarına ders kitaplarında temel düzeyde 3; orta düzeyde 7; ileri düzeyde 16 olmak üzere toplamda 26 defa yer verilmiştir. Türk edebiyatı unsurlarına en fazla unsura ileri düzey ders kitaplarında rastlanmıştır.

Görsel Sanat Unsurlarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen ders kitaplarında yer alan görsel sanat kültürü unsurları ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki görsel sanat unsurları tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 21. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki görsel sanat unsurları

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1		0
	A2	Karagöz ile Hacivat	1
Orta Düzey	B1	Grafik tasarımı, film, slayt, resimli yayın, halı, kilim	6
	B2	Ayastefanos'taki Rus abidesinin Yıkılışı filmi, renkli aksesuar, heykel, resim, ikon, moda ikonu, desenli fular, resim koleksiyonu	9
İleri Düzey	C1	Efektli film, renkli sinema filmi, 3 boyutlu film, fotoğraf, yirmi beşinci kare, video kaset, dizi, tablo, yüz resimleri, Halıcı Kız filmi, Yeşilçam sineması, Ay'a Yolculuk filmi, Duvarın Yıkılışı filmi	9
Toplam			25

Tablo 21'in verilerine göre görsel sanat unsurlarına ders kitaplarında temel düzeyde 1; orta düzeyde 15; ileri düzeyde 9 olmak üzere toplamda 25 defa yer verilmiştir. Görsel sanat unsurlarına en fazla yer verilen unsur orta düzey ders kitapları olmuştur.

Meslek Unsurlarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen ders kitaplarında yer alan meslek unsurları ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki meslek unsurları tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 22. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki meslek unsurları

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1	Garson, öğretmen, doktor, iş adamı, mühendis, ev hanımı, emekli, çiftçi, makine mühendisi, terzi	10
	A2	Garson, göz doktorluğu, aşçı, bilgisayar mühendisliği, edebiyat öğretmeni	5
Orta Düzey	B1	Öğretmen, bilim adamı, astronot, pilot, hostes, artist, televizyoncu, enerji uzmanı, sosyal medya uzmanı, yazılımcı, yapay zeka mühendisi, sağlık personeli, arkeolog, antropolog, uzay turizm rehberi, sanal satış danışmanı, data uzmanı, bisiklet toplayıcı, ramazan davulcusu, davulcu, doktor, çiftçi, manav, emlakçı, hayvancılık, tiyatrocu, ressam, çırak, kuaför, elektrik teknisyeni, aşçı, gemici, terzi, inşaatçı, demirci, anahtarcı, çilingir, fırıncı, mühendis, bankacı, elektrik tesisatçısı, su tesisatçısı, spor eğitmeni, çoban	45
	B2	Avukat, pazarlama müdürü, tüccar	3
İleri Düzey	C1	Şirket sahibi, öğretmen, çiftçi, antropolog, psikolog, arzuhalci, kâğıt toplayıcı, marangoz, ayakkabı boyacılığı, sihirbaz, bakkal, memur, emekli, esnaf, sanatkar, işçi, ev hanımı, sosyal bilimci, reklamcı, doktor	20
Toplam			83

Tablo 22'nin verilerine göre meslek unsurlarına ders kitaplarında temel düzeyde 15; orta düzeyde 48; ileri düzeyde 20 olmak üzere toplamda 83 defa yer verilmiştir. Meslek unsurlarına en fazla yer verilen unsur orta düzey ders kitapları olmuştur.

Turistik, Tarihi Yerler Unsurlarıyla İlgili Bulgular ve Yorum

İncelenen ders kitaplarında yer alan turistik ve tarihi yerler unsurları ve bu unsurların kitaplarda yer alan sıklıkları tablo şeklinde sunulmaktadır. İncelenen ders kitaplarındaki turistik ve tarihi yerler unsurları tablodaki gibi sıralanabilir:

Tablo 23. Yeni İstanbul ders kitaplarındaki turistik ve tarihi yerler unsurları

Dil Düzeyi	Kitap	Kültürel Unsurlar	f
Temel Düzey	A1	Kadıköy, Moda, Ankara, Beşiktaş, Şişli, Kabataş, Fatih, Beyazıt, İstanbul, Sivas	10
	A2	Galata Kulesi, İstanbul boğazi, Sultanahmet camisi, Londra Kulesi, Buckingham Sarayı, Liverpool, Eyfel Kulesi, Şanzelize, Fransa, İtalya, Pisa Kulesi, Milano, Mersin, Yerebatan Sarnıcı, Ağrı dağı, Ağva, İzmir, Çanakkale, Üsküdar, Topkapı Sarayı, Adalar, Anadolu Kavağı, Galata Mevlevihanesi, Galata Kulesi, Ayasofya, Kız Kulesi, Kapalı Çarşı	28
Orta Düzey	B1	İzmir, Konak, Munzur dağı, Fırat Nehri, Mardin, Kocaeli, Adana	7
	B2	Meryem Ana evi, Kudüs, Efes, İstanbul, Balkanlar, Fas, Venedik, İstanbul Boğazi, Adalar, Mevlana müzesi, Peribacaları, Kapadokya, Göbeklitepe, Tac Mahal, Pamukkale, Denizli	16
İleri Düzey	C1	Topkapı Müzesi, Ayasofya Cami, Sultanahmet Meydanı, Aspendos, Antalya	5
Toplam			66

Tablo 23'ün verilerine göre turistik ve tarihi yerler unsurlarına ders kitaplarında temel düzeyde 38; orta düzeyde 23; ileri düzeyde 5 olmak üzere toplamda 66 defa yer verilmiştir. Turistik ve tarihi yerler unsurlarına en fazla yer verilen unsur temel düzey ders kitapları olmuştur.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe yabancılar için Türkçe A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyesi ders kitapları kültürel unsurlar yönünden incelenmiştir. İncelenen ders kitaplarında toplam 607 kültürel unsur tespit edilmiştir. Yedi İklim Türkçe A1, A2, B1, B2, C1, C2 ders kitaplarındaki toplam kültürel unsur sayısı 259 ve Yeni Hitit Türkçe A1-A2, B1-B2, C1 ders kitaplarındaki toplam kültürel unsur sayısı ise 108'dir (Sever, 2019). Van Yüzüncü Yıl yabancılar için Türkçe A1, A2, B1, B2, C1, C2 ders kitaplarında bulunan toplam kültürel unsur sayısı 1083'tür (Yazıcı, 2021). Yapılan araştırmalar incelendiğinde Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarının en çok kültürel unsura sahip öğretim setleri arasında olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmada Yeni İstanbul ders kitaplarındaki kültürel unsurların sayısı incelenmiştir. Buna göre en çok bulunan üç kültürel unsur sırasıyla meslek, yiyecek kültürü ve değer unsurları olmuştur. Bu unsurlar kitaplarda yer alan diğer unsurların yarısına yakın bir oranda yer almıştır. Yazıcı'nın (2021) çalışmasında ders kitaplarında en çok yiyecek, değer, Türk edebiyatı unsurlarının sunulduğu tespit edilmiştir. Yeni İstanbul ve Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında en çok sunulan kültürel unsurlar arasında sadece “*yiyecek kültürü*” unsurları ortak çıkmıştır.

Yapılan çalışmada Yeni İstanbul ders kitaplarındaki kültürel unsurların kitaplara dağılımı incelenmiştir. Buna göre en az kültürel unsur A2 ders kitabında %14 seviyesinde, en fazla kültürel unsur ise B1 kitabında %25 seviyesinde tespit edilmiştir. Daha önce kültürel unsurların karşılaştırıldığı Yeni Hitit, Yedi İklim ve Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında, kitapları esas alacak şekilde kültürel unsurların sınıflandırılması yapılmadığı için Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarıyla karşılaştırılmamaktadır.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ders kitaplarındaki kültürel unsurların dil düzeylerine dağılımı incelenmiştir. Buna göre ders kitaplarında temel düzeyde 180, orta düzeyde 287, ileri düzeyde 140 olmak üzere toplam 607 kültürel unsur belirlenmiştir. Yedi İklim ders kitaplarında ise temel düzeyde 72, orta düzeyde 89, ileri düzeyde 77 olmak üzere toplam 259, Yeni Hitit ders kitaplarında, temel düzeyde 47, orta düzeyde 43, ileri düzeyde 18 olmak üzere toplamda 108 kültürel unsur tespit belirlenmiştir (Sever, 2019). Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında ise temel düzeyde 219, orta düzeyde 414, ileri düzeyde 450 olmak üzere toplamda 1083 kültürel unsur yer almaktadır (Yazıcı, 2021). Yeni İstanbul ders kitapları, belirtilen diğer Türkçe ders kitapları ile karşılaştırıldığında temel, orta ve ileri düzey ders kitaplarında kültürel unsur sayısının fazla olduğu kitaplar arasında yer almaktadır.

Yapılan çalışmada Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe temel düzey ders kitaplarında en fazla yer alan kültürel unsurlar incelenmiştir. Buna göre temel düzeyde en fazla turistik ve tarihî yerlere ait kültürel unsurlar yer almıştır. Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında da kültürel unsurların içerisinde en çok turistik ve tarihî yerlere ait unsurların sunulduğu tespit edilmiştir (Yazıcı, 2021). Bu sonuçtan hareketle Yeni İstanbul ders kitaplarında turistik ve tarihi yerlere ait unsurların çıkması temel düzey için uygun olduğu düşünülmektedir. Yeni Hitit ve Yedi İklim temel düzey ders kitaplarında kültürel unsurların içerisinde en fazla yeri değer ve inanış unsurları tutmaktadır (Sever, 2019).

Temel düzey ders kitaplarındaki turistik ve tarihî evrensel kültür unsurlarına bakıldığında “*Londra Kulesi, Buckingham Sarayı, Liverpool, Eyfel Kulesi, Şanzelize, Fransa, İtalya, Pisa Kulesi, Milano*” unsurları tespit edilmiştir. Evrensel kültüre ait turistik ve tarihi yerler unsurlarının tamamının Avrupa'daki ülkelerden olan İngiltere, İtalya, Fransa'dan sunulduğu tespit edilmiştir. Avrupa'nın dünyadaki en ünlü turistik ve tarihi yerlere ev sahipliği yaptığı bilinmekle birlikte, diğer kıtalarda da ve ülkelerde de pek çok ünlü turistik yer bulunduğu bilinmektedir. Bu bağlamda diğer kıtalarda ve ülkelerde bulunan turistik ve tarihi yerlere ait unsurlara da yer verilmesi temel düzey için daha faydalı olarak değerlendirilebilir. “*Turistik ve tarihi unsurlar*” yeni dil öğrenenler için dile karşı merak uyandırabilecek, motive edici kültürel unsurlardan biri olarak görülebilir.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul orta düzey ders kitaplarında en çok yer alan kültürel unsurlar incelenmiştir. Buna göre orta düzeyde en çok yer alan kültürel unsurlar: meslek unsurları, müzik, müzik aletleri ve halk oyunları unsurları, yiyecek kültürü unsurları olmuştur. Van Yüzüncü Yıl orta düzey ders kitaplarında en çok Türk edebiyatı, meslek ve görsel sanat unsurları öne çıkmıştır (Yazıcı, 2021). Yeni Hitit ve Yedi İklim orta düzey ders kitaplarında kültürel unsurların içerisinde en fazla yeri değer ve inanış unsurları tutmaktadır (Sever, 2019). “*Meslek*” unsurları, Yeni İstanbul ve Van Yüzüncü Yıl orta

seviye ders kitaplarında en çok ön plana çıkan kültürel unsurdur. Bu sonuçlardan hareketle meslek unsurunun eşik düzey olan orta düzeyde verilmesinin yabancı dil olarak Türkçe öğrencileri için uygun olduğu düşünülmektedir.

Orta düzey yabancılar için Türkçe ders kitaplarında öğrenenlere verilebilecek en temel konulardan birisi olan meslekler öğrenenin gündelik hayata uyum sağlayabilmesi için bilmesi gereken temel konulardan biri olarak görülmektedir. Sunulan unsurlar içerisinde ise pek çok farklı alandan meslekler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları: “*bilim adamı, astronot, pilot, hostes, artist, televizyoncu, enerji uzmanı, sosyal medya uzmanı, yazılımcı, yapay zekâ mühendisi, sağlık personeli, arkeolog, antropolog, uzay turizm rehberi, sanal satış danışmanı, data uzmanı, bisiklet toplayıcı, ramazan davulcusu, davulcu, doktor, çiftçi, manav, emlakçı, hayvancılık, tiyatrocü, ressam, çırak, kuaför, elektrik teknisyeni, aşçı*”dır. Sunulan meslekler öğrenen için geniş bir ufuk sağlayabilecek olup, Türk kültürüne ait meslekleri sunduğu gibi aynı zamanda modern teknolojik dünyaya dair çağrışımlar da içermektedir. Orta düzey ders kitaplarında sunulan mesleklerin öğrenenlerin bu konuda farkındalık geliştirebilmesi için yeterli olacağı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ileri düzey ders kitaplarında en fazla bulunan kültürel unsurlar incelenmiştir. Buna göre ileri düzeyde en çok yer alan kültürel unsurlar; değer unsurları, ekonomik hayat unsurları, meslek unsurları kültürel unsurlar olarak tespit edilmiştir. Van Yüzüncü Yıl ileri düzey ders kitaplarında en fazla, yiyecek, Türk edebiyatı, meslek unsurları ön plana çıkmıştır. (Yazıcı, 2021). Yeni Hitit ve Yedi İklim ileri düzey ders kitaplarında kültürel unsurların içerisinde en fazla yeri değer ve inanış unsurları tutmaktadır (Sever, 2019). İleri düzey ders kitaplarında, en çok vurgulanan kültürel unsurlar arasında Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ve Van Yüzüncü Yıl yabancılar için Türkçe ders kitaplarında “*meslek*” unsuru ortak çıkmıştır. İleri düzey ders kitapları, dilin yetkinlik seviyesi olduğu için meslek unsurunun ön plana çıkması kültürel etkileşim noktasında uygun olduğu düşünülmektedir. İleri düzey ders kitaplarında, düzeyin gereği olarak tüm kültürel unsurlar öğrenenin ihtiyacına göre vurgulanabilir. Buna rağmen ileri düzey ders kitabında yer verilmeyen unsurlar tespit edilmiştir. Bu unsurlar, kişilerarası iletişim, içecek kültürü, atasözü unsurlarıdır. Az sayıda yer verilen unsurlar ise: milli spor, müzik, müzik aletleri ve halk oyunları, kutlama ve festival ve Türk âdet unsurlarıdır.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ders kitaplarında yer alan kültürel unsurlar her biri ayrı başlıkta incelenmiştir. Araştırmada kültürel unsurlardan kişilerarası iletişim unsurları incelenmiştir. Kişisel iletişim unsurları en fazla temel düzey ders kitaplarında sunulmuştur. Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında da kişilerarası iletişim unsurlarının en fazla yer aldığı dil düzeyi temel düzey olmuştur (Yazıcı, 2021). Yedi iklim ve Yeni Hitit ders kitaplarında da kişilerarası iletişim unsurları kendisine en çok yeri temel seviyede bulmuştur (Sever, 2019). Bu sonuçlardan yola çıkarak yabancılar için Türkçe ders kitaplarında kişisel iletişim unsurları temel seviyeden itibaren öğrencilere sunulabilecek unsurlardan bir olarak görünmektedir.

Kişilerarası iletişim unsurları temel düzeyden itibaren ihtiyaç duyulan kültürel unsurlardan olduğundan dolayı ders kitaplarında temel düzeyde daha fazla yer almıştır. Kişilerarası iletişim unsurları, dil öğrenimi ve kültürleri tanımak için oldukça büyük bir öneme sahip olduğu için yeterli miktarda sunulmayan içerik, dil öğrenenlerin zorlanmalarına sebep olabilir. Çelik (2018, s. 174) özellikle temel düzeyde bulunan öğrenenler için, konuşma ve iletişim unsurlarının çok önemli olduğunu, kişilerarası iletişim unsurlarına yönelik unsurlarla öğrenenlerin sosyal yaşama uyum sağlamalarına yardımcı olunmasının faydalı olacağını vurgulamıştır.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ders kitaplarında ekonomik hayat unsurları incelenmiştir. Buna göre Yeni İstanbul ders kitaplarında kültürel unsurlar içinde ekonomik hayat unsurları kendine ortalamanın üzerinde yer bulmuştur ve ekonomik hayat unsuru en çok ileri düzey ders kitaplarında yer almaktadır. Kültür ve ekonomi birbirini doğrudan etkileyen iki unsur olup aralarında derinden bir etkileşim bulunmaktadır (Dilekoğlu, 2017, s. 20). Birbirini derinden etkileyen iki unsur olan kültür ve ekonomik unsurların ders kitaplarında bulunması oldukça önemli olarak görülmektedir.

Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında da ekonomik hayat unsurları en çok ileri düzey ders kitaplarında yer bulmuştur (Yazıcı, 2021). Yedi iklim ve Yeni Hitit ders kitaplarını inceleyen çalışmada ekonomik hayat unsurları üst başlığı bulunmadığı için bu kitaplarla karşılaştırma yapılamamıştır.³ Yeni İstanbul ve Van Yüzüncü Yıl ders kitapları ekonomik unsurların en fazla bulunduğu düzeyin ileri düzey ders kitapları olması açısından benzerlik göstermektedir. Bu sonuçlardan hareketle ekonomik hayat unsurlarının ileri düzey ders kitaplarında ön planda olmasının, öğrencilerin kültürel unsurları öğrenebilmeleri için uygun bir düzey olduğu düşünülmektedir. Ekonomik hayat unsurlarının ders kitaplarının düzeylerine göre dağılımının öğrenenlerin kültürel ihtiyaçlarına göre uygun şekilde sağlanıldığı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ders kitaplarında milli spor unsurları incelenmiştir. Buna göre kültürel unsurlar içinde milli spor unsurları, Yeni İstanbul ders kitapları içinde en az yer alan unsurlardan biri olarak tespit edilmiştir. Milli spor unsurları, Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında ortalamanın altında bir oranda kendine yer bulmuştur (Yazıcı, 2021). Bu sonuçlardan hareketle Yeni İstanbul ders kitaplarında milli spor unsurlarına düşük oranda vurgu yapılmış olduğunun bu durumun ise Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında da benzer şekilde olduğu tespit edilmiştir.

Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarında “*kriket, futbol, atletizm, yüzmek, yürüyüş*” gibi evrensel kültür unsurlarına yer verilip, hedef kültür olan Türk kültürüne ait milli spor unsurlarına yer verilmemiştir. Çelik (2018, s. 61) spor unsurlarının kültürel unsurlar içerisinde önemli bir yeri olduğunu ve sporun içerisinde barındırdığı temel özelliklerden biri olan rekabetin aynı zamanda dil öğrenenleri de motive edecek kültürel unsurlardan birisi olabileceğini vurgulamıştır.

Ertuğrul’un (2015) ölçeklendirmesinde bütün spor unsurları “milli spor unsurları” şeklinde geçtiği için bu ifade değiştirilmemiştir. Başlıkta yer alan “milli” kavramından yola çıkılarak daha çok kültürlerin kendine ait olan geleneksel sporlara ait unsurlarla karşılaştırılması beklenmektedir. Ölçeklendirmede sadece C1 ve C2 seviyesinde cirit ve güreş gibi milli spor unsurlarına yer verilmesi gerektiği söylenirken, neden spor unsurlarının tamamına “milli spor unsurları” başlığı verildiği anlaşılamamıştır.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ders kitaplarında yiyecek kültürü unsurları incelenmiştir. Buna göre yiyecek kültürü unsurları kültürel unsurlar içinde fazla yer alan unsurlardan biri olarak tespit edilmiştir. Yiyecek kültürü unsurları en fazla orta düzey ders kitaplarında yer almıştır. Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında yiyecek kültürü unsurları çoğunluğu ileri düzey ders kitaplarında olmak üzere ortalamanın üstünde bir oranda kendine yer bulmuştur (Yazıcı, 2021). Bu sonuçlardan hareketle Yeni İstanbul ders kitaplarında yiyecek kültürü unsurlarına gerekli yerin verildiğini söylemek mümkündür. Yabancı dil öğrenen öğrenciler için orta düzeyde yiyecek kültürü unsurlarına fazlaca yerilmesinin uygun olduğu düşünülmektedir. Çünkü Çelik’e (2018, s. 172) göre yiyecek unsurları belirli bir plan içerisinde

³ Aşağıda gelecek kültürel unsurların bazılarıyla Yedi iklim ve Yeni Hitit yabancılar için Türkçe ders kitaplarıyla karşılaştırma yapılamamasının nedeni ilgili çalışmada konu başlıklarının bulunmamasıdır.

temel ve orta seviyelerde verilmeli ve birleşik kelime yapıları içeren ve telaffuzu zor olan yiyecek unsurları ise son düzeyde verilmelidir.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ders kitaplarında içecek kültürü unsurları incelenmiştir. Buna göre içecek kültürü unsurları kültürel unsurlar içinde en az yer alan unsurlardan biri olarak tespit edilmiştir. Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında da içecek kültürü unsurları ortalamanın çok altında kendine yer bulabilmiştir (Yazıcı, 2021). Bu sonuçlardan hareketle ders kitaplarında içecek kültürü unsurlarına gerekli yerin verildiğini söylemek mümkün değildir. Kızıleli'ye (2021, s. 46) göre ayran, boza, şerbetler, şalgam suyu, salep, Türk kahvesi gibi içecekler Türk kültürüne ait önemli geleneksel içeceklerdendir.

Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarında verilen “*Türk kahvesi, çay, Yemen kahvesi, Endonezya kahvesi, sütlü çay, su*” unsurlarının yarısını evrensel içecek unsurlarının oluşturduğu ve verilen unsurların ise Türk içecek kültürünü yeterli miktar, oran ve çeşitlilikte temsil edemeyeceği görülmüştür. “*Türk kahvesi ve çay*” unsurları Türk içecek kültürüne ait unsurlardan olmasına karşın, Türk içecek kültürünü temsil eden önemli unsurlar olan salep, şalgam suyu, şerbet, boza ve ayrına da ders kitaplarında yer verilmelidir. Çelik'in (2018, s. 172) ifade ettiği üzere Türk kültürüne ait içecek unsurlarının (şerbetler, bitki çayları, yöresel içecekler) öğrenenlere teşviki ve tanıtımı yapılmalıdır. İncelenen ders kitaplarında içecek kültürü unsurlarına yeterli önemin verilmediği ve bu konuda eksik kaldığı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen ders kitaplarında müzik, müzik aletleri ve halk oyunları unsurları incelenmiştir. Buna göre müzik, müzik aletleri ve halk oyunları unsurları kültürel unsurlar içinde çoğunluğu orta düzey ders kitaplarında olmak üzere en fazla yer alan unsurlardan biri olarak tespit edilmiştir. Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında müzik, müzik aletleri ve halk oyunları unsurları çoğunluğu orta düzey ders kitaplarında olmak üzere ortalama bir seviyede yer almıştır (Yazıcı, 2021). Bu sonuçlardan hareketle ders kitaplarında müzik, müzik aletleri ve halk oyunları unsurlarına gerekli yerin verildiğini söylemek mümkündür.

Müzikler toplumların duygu dünyasını yansıtan önemli unsurlardandır. Bu duruma vurgu yapan Kaplan (2005, s. 81), müziklerin, toplumların kültür dünyasını gösterdiğini ve toplumları oluşturan bireylerin duygu durumlarını temsil eden önemli göstergelerden olduğunu ifade etmektedir. Aynı durumun altını çizen Kaplan (1983, s. 69) da musikinin önemli kültür hazinelerinden biri olduğunu ve musikinin içinden çıktığı toplumun özelliklerini taşıyarak toplumun üzüntüsünü veya neşesini taşıdığını ifade eder. Bu bağlamda ders kitaplarında müzik unsurlarının bulunması önem taşımaktadır. Çelik (2018, s. 174) ise müziğin öğrenmeyi destekleyen ve hatırlamaya katkı sağlayan bir yapısı olduğundan dolayı müziğe ait unsurları yabancı dil ders kitaplarında bulunması gerektiğinin önemini vurgular. Bu bağlamda Yeni İstanbul ders kitaplarında müzik, müzik aletleri ve halk oyunları unsurlarına gerekli vurgunun yapıldığı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ders kitaplarında önemli şahsiyet unsurları incelenmiştir. Buna göre önemli şahsiyet unsurları kültürel unsurlar içinde çoğunluğu ileri düzey ders kitaplarında olmak üzere ortalamanın altında yer alan unsurlardan biri olarak belirlenmiştir. Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında önemli şahsiyet unsurları çoğunluğu orta düzey ders kitaplarında olmak üzere ortalama bir seviyede yer almıştır (Yazıcı, 2021). Bu sonuçlardan hareketle Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitabında önemli şahsiyet unsurlarına az yer verildiği düşünülmektedir. Çelik (2018, s. 175), öğrenenin gündelik hayatta karşısına çıkabilecek ünlü kişilere ve önemli şahsiyetlere özellikle temel seviye

kitaplarda yer verilmesinin, öğrenenin hedef kültüre olan adaptesini kolaylaştırıp, hedef kültürle olan bağı güçlendirebileceğini vurgulamıştır.

İncelenen temel düzey ders kitaplarında önemli şahsiyet unsurları olarak “*Hezarfen Ahmet Çelebi, Keloğlan, Nasreddin Hoca, Isaac Newton, Aziz Sancar*” gibi önemli şahsiyetlere yer verilmiştir. Temel düzeyde Yaşayan önemli şahsiyetlerden sadece Aziz Sancar’a yer verilmiştir. Orta ve ileri düzeydeki (C1) ders kitaplarında da yaşayan önemli şahsiyetlere yer verilmemiş olması, ders kitaplarındaki önemli şahsiyet unsurlarının yeterli seviyede olmadığı göstermektedir. Orta ve ileri düzeydeki (C1) ders kitaplarında “*Alexander Graham Bell, Evliya Çelebi, İbn-i Batuta, Marco Polo, Picasso, Mevlana Celaleddin Rumi, Albert Einstein, Isaac Newton, Kanuni Sultan Süleyman, Hürrem Sultan, Mevlana, Lokman Hekim, İbn-i Sina, II.Abdülhamit, Thomas Edison*” gibi hem Türk kültüründen hem de evrensel kültürden önemli şahsiyetlere yer verilmiş olmakla birlikte, sunulan unsurların, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin önemli şahsiyet unsurlarını kavramalarını sağlanması için nicelik bakımından yeterli olmadığı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ders kitaplarında atasözü unsurları incelenmiştir. Elde edilen verilere göre atasözü unsurları, kültürel unsurlar içinde ortalamanın altında yer alan, sayıca çok az unsurlardan biri olarak belirlenmiştir. İncelenen ders kitaplarında atasözü unsurları ise sadece 2 sıklıkla yer almaktadır. Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında da atasözü unsurları çok az sayıda yer almıştır (Yazıcı, 2021). Bu sonuçlardan hareketle ders kitaplarında atasözü unsurlarına gerekli önemin verilmemesi söylenebilir. Atasözü unsurları kültürel unsurların içerisinde az sayıda yer alan unsur olarak belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar Yeni İstanbul ders kitaplarında atasözü unsurlarına yönelik yeterli seviyede yer ayrılmadığı, atasözlerine yönelik bir farkındalık ve kültür ediniminin amaçlanmadığını göstermektedir.

Ünalın’a (2005, s. 22) göre Türk dilinin anlam derinliğini, dil zenginliğini, yüzyıllar öncesinden bugünlere taşıyan atasözleri, Türk aklını, düşünme tarzını ve mantığını içinde barındıran önemli kültür miraslarıdır. Bu bağlamda bir çeşit kültürlenme süreci olarak da tanımlanamaz dil öğretimi sürecinde atasözlerine gereken önem ve yer verilmelidir.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ders kitaplarında dini unsurlar incelenmiştir. Elde edilen verilere göre dini unsurlar, kültürel unsurlar içinde sayıca az olarak yer verilen unsurlardan biri olarak belirlenmiştir. Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında dini unsurlar ortalama sayıda yer almıştır (Yazıcı, 2021). Bu sonuçlardan hareketle Yeni İstanbul ders kitaplarında ortalamanın çok altında kalan orandan yola çıkarak ders kitaplarının dini kültürel unsurlara dair sınırlı bir perspektif sunduğunu, kültürel zenginliği ve toplumsal çeşitliliği anlama konusunda önemli bir yeri olan dini kültürel unsurlara yeterli oranda yer verilmemesini göstermektedir. Kaplan’ın (1983, s. 17) Eliot’tan aktardığı üzere kültür bir toplumun dinin vücut bulmuş şekli olup, din kültürü besleyen önemli kaynaklardan biridir. Tanrıverdi’ye (2018, s. 599) göre din ve kültür birbirini doğrudan etkileyen iki unsur olup bir unsurdaki gelişme diğerini doğrudan etkilediği gibi her unsur üzerinde diğer unsura dair pek çok işaret taşımaktadır. Bundan dolayı kültürle doğrudan etkileşim halinde olan dini unsurların kültürlenme süreci olan dil öğretiminde gerekli oranda yer alması gerekmektedir.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ders kitaplarında kutlama ve festival unsurları incelenmiştir. Buna göre kutlama ve festival unsurları, kültürel unsurlar içinde ortalamanın altında yer alan, unsurlardan biri olarak tespit edilmiştir. Kutlama ve festival unsurları Yedi İklim ve Yeni Hitit ders kitaplarında çoğunluğu orta seviyede olmak üzere ortalamanın altında bir oranda yer bulmuştur (Sever, 2019). Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında da kutlama ve festival unsurları ortalamanın altında bir

seviyede yer almıştır (Yazıcı, 2021). Bu sonuçlardan hareketle Yeni İstanbul ders kitaplarında kutlama ve festival unsurlarına, Van Yüzüncü Yıl, Yedi İklim ve Yeni Hitit ders kitaplarına göre daha fazla yer verildiği ifade edilebilir. Alptürker ve Alptürker'e (2021, s. 1410) göre kutlamalar ve festivaller, geçmişten geleceğe kültür etkileşimini etkin bir şekilde sağlayan önemli unsurlardır.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarında Türk âdet unsurları incelenmiştir. Buna göre Türk âdet unsurları, kültürel unsurlar içinde ortalamanın altında yer alan unsurlardan biri olarak belirlenmiştir. Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında da Türk âdet unsurları ortalamanın altında bir seviyede yer almıştır (Yazıcı, 2021). Bu sonuçlardan hareketle Türk âdet unsurlarına Yeni İstanbul ders kitaplarında az yer verilmiştir.

Yabancı dil öğretiminde, öğrenene verilmek istenen temel kazanımlardan birisi de hedef dildeki âdet ve geleneklere dair farkındalık kazandırmak olduğu için yabancı dil olarak Türkçe dersleri için hazırlanmış olan ders kitaplarında Türk âdet ve geleneklerine yönelik unsurlar yeterli seviyede bulunmalıdır. Türk âdetleri, Türk toplumunun kültürel kimliğini yansıtan temel kültürel unsurlardan olup aynı zamanda kültürel çeşitliliği ve zenginliği en etkili şekilde gösterebilecek unsurlardandır.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ders kitaplarında değer unsurları incelenmiştir. Buna göre değer unsurları kültürel unsurlar içinde, çoğunluğu ileri düzey ders kitaplarında olmak üzere ortalamanın üstünde yer alan unsurlardan biri olarak tespit edilmiştir. Değer unsurları Yedi İklim ders kitaplarında çoğunluğu ileri seviye ders kitaplarında olmak üzere ders kitaplarında en çok yer alan unsur olmuştur. Değer unsurları Yeni Hitit ders kitaplarında da çoğunluğu orta düzey ders kitaplarında olmak üzere ders kitaplarında en çok yer alan kültürel unsur olmuştur (Sever, 2019). Van Yüzüncü Yıl kitaplarında değer unsurları çoğunluğu ileri düzey ders kitaplarında olmak üzere ortalamanın üstünde bir seviyede yer almıştır (Yazıcı, 2021). Bu sonuçlardan hareketle Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarında değer unsurlarına gerekli yer verildiği söylenebilir.

Değer kavramının önemini vurgulayan Bars (2017, s. 219) değer, toplumun birlik ve beraberliğini sağlayan temel unsurlardan olduğunu vurgulayarak toplum içerisinde uyumlu bir şekilde yaşamının toplumun değerlerini bilmekle ve değerlere saygı göstermekle mümkün olduğunu vurgular. Değer unsurunun bu öneminden dolayı öğrencilerin toplum hayatına adapte olması gereken düzeyleri olan ileri düzey ders kitaplarında yer verilmesinin yerinde olduğu düşünülmektedir.

Yeni İstanbul ders kitaplarında akrabalık ilişkilerine ait kültürel unsurlara sıkça vurgu yapılmış ve aynı zamanda da toplumun temel değer unsurlarından olan "güven, saygı, adalet, çalışkanlık, dürüstlük" gibi kavramlara da yer verilmiştir. Ayrıca tarihi değerlerimiz olan "Osmanlı, Göktürkler, Uygurlar, Hunlar" gibi tarihi değerlerimize de kitaplardaki okuma metinlerinde yer verilmesinin, kültürel etkileşim açısından uygun olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ders kitaplarında Türk edebiyatı unsurları incelenmiştir. Buna göre Türk edebiyatı unsurları, kültürel unsurlar içinde ortalamanın altında yer alan, unsurlardan biri olarak tespit edilmiştir. Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında Türk edebiyatı unsurları ortalamanın üstünde bir seviyede yer almıştır (Yazıcı, 2021). Bu sonuçlardan hareketle Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarında Türk edebiyatı unsurlarına Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarıyla karşılaştırıldığında daha az yer verilmiştir. Türk edebiyatı, Türk milletinin kültürel ve edebi zevkini göstermesi bakımından oldukça önemli bir unsur olduğundan dolayı, ders kitaplarında Türk edebiyatı unsurlarına ortalamanın altında yer verilmesi, bu konuda kitapların yeniden değerlendirilmesi gerektirecek bir durum olarak görünmektedir.

Kaplan (1983, s. 11) edebiyatın toplumun kültürüne dair izleri içerisinde taşıdığını, edebiyatın bir anlamda kültür demek olduğunu, edebiyatın kültürün kitap aynasındaki yansıması olduğunu vurgular. Edebiyat, insandan ve toplumdaki bağımsız olarak oluşturulamayacağı için toplumun kimliği demek olan kültür de edebiyat da kuşkusuz bulunacaktır. Bu bağlamda düşünüldüğünde Yeni İstanbul ders kitaplarında Türk edebiyatı unsurlarına daha fazla yer verilmeli ve önemle üzerinde durulmalıdır.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ders kitaplarında görsel sanat unsurları incelenmiştir. Buna göre görsel sanat unsurları kültürel unsurlar içinde ortalamanın altında yer alan unsurlardan biri olarak belirlenmiştir. Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında görsel sanat unsurları ortalamanın üstünde bir seviyede yer almıştır (Yazıcı, 2021). Bu sonuçlardan hareketle Yeni İstanbul ders kitaplarında görsel sanat unsurlarına Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarına göre daha az yer ayrıldığı söylenebilir. Görsel sanat unsurları toplumun kültürünün sanatlar aracılığıyla canlandırılarak ortaya çıkarılan estetik bir şekilde sunulan unsurlar olarak düşünülebilmektedir. Görsel sanatlar, yabancı dil öğretiminde faydalanılan önemli kültürel unsurlardandır. Kültürel unsurlar, görsel sanat unsurlarıyla daha kalıcı bir şekilde kavranılabilmektedir. Bundan dolayı görsel sanat unsurlarının Türkçe ders kitaplarında bulunması, öğreneni hedef kültürü öğrenmeye motive edebilecek ve daha kalıcı öğrenmeler yapmasını sağlayabilecektir. Görsel sanat toplumların estetik anlayışlarını yansıtan önemli unsurlardan biri olduğundan dolayı bu unsurlara Yeni İstanbul ders kitaplarında daha fazla vurgu yapılabilir.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ders kitaplarında meslek unsurları incelenmiştir. Bu verilere göre meslek unsurları kültürel unsurlar içinde çoğunluğu orta düzey ders kitaplarında olmak üzere ortalamanın iki katı oranda yer alan kitaplarda en sık kullanılan unsurlardan biri olarak belirlenmiştir. Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında meslek unsurları çoğunluğu orta düzeyde olmak üzere ortalamanın üstünde bir seviyede yer almıştır (Yazıcı, 2021). Meslekler, her toplumda yer alan toplumsal iş bölümünün bir yansıması olarak ortaya çıkan toplumun önemli kültürel unsurlarındandır. Toplumu anlayabilmek, uyum sağlayabilmek ve toplumun kültürünü anlayabilmek için mesleklere ait kültürel unsurlar önemlidir. Meslek unsurlarının Yeni İstanbul ders kitaplarında ortalamanın üzerinde yer alması, ders kitaplarında meslek unsurlarına gerekli önemin verildiğini göstermektedir.

Araştırma kapsamında Yeni İstanbul ders kitaplarında turistik ve tarihi yerler unsurları incelenmiştir. Buna göre turistik ve tarihi yerler unsurları kültürel unsurlar içinde, çoğunluğu temel düzeyde olmak üzere ortalamanın üstünde yer alan unsurlardan biri olarak tespit edilmiştir. Van Yüzüncü Yıl ders kitaplarında da turistik ve tarihi yerler unsurları çoğunluğu temel düzeyde olmak üzere ortalamanın üstünde bir seviyede yer almıştır (Yazıcı, 2021). Turistik ve tarihi yerler, ülkeleri çekici kılacak, insanların ilgili ülkeyi merak etmeye yönlendirebilecek dolayısıyla da hedef dili ve kültürü öğrenmeye motive edecek önemli kültürel unsurlardandır. Yabancı dil olarak Türkçeyi öğretme hedefi olan ders kitaplarında da bulunması gereken önemli kültürel unsurlardandır. Turistik ve tarihi yerlerle ilgili kültürel unsurların bulunması, dil öğrenenin Türkçeye ve dile olan merakını arttırabilecek olmasıyla Türkçeyi öğrenene önemli motivasyon sağlayabileceği düşünülmektedir. İncelenen ders kitaplarında turistik ve tarihi yerler unsurlarına gerekli yerin uygun seviyede ayrıldığı göstermektedir.

Öneriler

Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarında yer alan kültürel unsurlar incelenmiştir. İncelenen ders kitaplarında atasözü unsurları, milli spor unsurları, içecek unsurlarının çok düşük sayıda sunulduğu, meslek unsurları, yiyecek unsurları, değer unsurlarının ise diğer unsurlara göre daha fazla sunulduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda yer alan öneriler şunlardır:

1. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde aktarılan kültürel unsurlar oldukça önemli olduğundan her bir kültürel unsura yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında yer verilmelidir.
2. Yeni İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitaplarında atasözü, milli spor, içecek, önemli şahsiyet, Türk âdet unsurlarının düşük sayıda yer aldığı tespit edilmiş ve bu temadaki unsurlara daha fazla yer verilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.
3. Yeni İstanbul temel düzey ders kitaplarında bulunan okuma metinlerinde atasözü unsurları tespit edilememiştir. Atasözleri A1 düzeyi için uygun görülmesi bile A2 düzeyindeki ders kitaplarından itibaren “basitten zora” ilkesine göre öğrenenin rahatça anlayıp telaffuz edebileceği “basit” atasözlerinin yer almasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
4. İncelenen ders kitaplarında en fazla A2 düzeyinde kültürel unsur sunulmuştur. A2 düzeyinde sunulan fazla kültürel unsurların C1 ve B2 ders kitaplarına dağılımının sağlanmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
5. Yeni İstanbul ders kitaplarında “*kriket, futbol, atletizm, yüzmek, yürüyüş*” gibi evrensel kültür unsurlarına yer verilip hedef kültür olan Türk kültürüne ait milli spor unsurlarına yer verilmemesi, Yeni İstanbul ders kitaplarında yeniden düzenlenmesi gereken önemli bir eksiklik olarak görünmektedir.
6. Bu çalışma Yeni İstanbul ders kitaplarında yapılmıştır. Başka ders kitaplarında da kültürel unsur çalışması yapılarak, daha sağlıklı bilgi edinebilmek için ders kitaplarının kültürel unsurlar yönünden karşılaştırılması sağlanabilir.
7. Yeni İstanbul ders kitapları 16 kültürel unsur esas alınarak analiz edilmiştir. Yeni İstanbul ders kitapları farklı unsurlar açısından da incelenebilir.

Kaynaklar

- Açıkgöz, E. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yeni Hitit yabancılar için Türkçe ders kitabı: (a1-a2 düzeyi)* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Alcellat, N. (2018). *Sözcük öğretimi ile kültür aktarımı: Avrupa Ortak Çerçeve Metni'nden hareketle Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti'nin değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Alpar, M. (2013). Yabancı dil öğretiminde kültürel unsurların önemi. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 9(1), 95-106.
- Alptürker, İ. ve Alptürker, H. (2021). Gelenekten geleceğe yöresel kültürün taşınmasında festivallerin rolü. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 1409-1422.
- Altınok, K. (2020). Kültürel miras ve dil öğretimi bağlamında “Gazi TÖMER yabancılar için Türkçe öğretim seti”. *Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 223-246.
- Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümü. (2013). *Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi: öğrenim, öğretim ve değerlendirme*. Frankfurt: Telc GmbH.
- Aydın, G. (2020). *Yabancı / İkinci dil öğretiminde kültür ve kültürel etkileşim*. Pegem Akademi.

- Aydın, G. ve Gültekin, E. (2023). İkinci / yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürlerarası etkileşim becerisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (3), 711-732.
- Ayten, T. (2022). *Türkçe öğretimi hedefiyle yazılan Türkçe yaşamak b2 ders kitabı ve çalışma kitabı okuma metinlerinin kültür aktarımı açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi.
- Banguoğlu, T. (2007). *Türkçenin grameri*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Bars, M. E. (2017). Kültürel değerlerin aktarımında halk edebiyatı ürünlerinden yararlanma. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 217-228.
- Bayraktar, F. B. (2015). *Yabancılara Türkçe öğretiminde faydalanılan kitapların kültürel unsurların aktarımı açısından değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Bozpolat, E. (2015). Türkçe Öğretmen Adaylarının Dört Temel Dil Becerisine İlişkin Metaforik Algıları. *Turkish Studies*, 10(11), 313-340.
- Byram, M., & Grundy, P. (2002). *Content and culture in language teaching*. Short Run Press.
- Çelik, H. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel ihtiyaç analizi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Çetinkaya, E. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültürel unsurlar: Yedi İklim Türkçe örneği* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Çoban, B. (2023). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi setindeki kültür aktarımının deyim ve atasözleri açısından incelenmesi: Türkçenin kapıları seti örneği* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Demir, C., & Barın, E. (2006). *Türk dil bilgisi 1*. Öncü Kitap Basımevi.
- Dilekoğlu, S. (2017). *Ekonomi-kültür etkileşimi bağlamında küreselleşmenin tüketim üzerine etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- D-AOBM (2021). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni: öğrenme, öğretme ve değerlendirme, tamamlayıcı Cilt*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Duran, K. (2022). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Türkçe öğreniyorum seti (a1-a2 düzeyi)* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Er, M. ve Durmuş, M. (2021). Yabancılara Türkçe öğretiminde öğreticilerin sınıf içi iletişim yaklaşımları ve mikro saldırganlık. *Turkish Studies - Language and Literature*, 16(3), 1883-1894.
- Ergin, M. (2009). *Türk dil bilgisi*. Bayrak Basım.
- Ertuğrul, M. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan kitaplarda kültür aktarımı* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Göçer, A. (2018). Türkiye'de yabancılara Türkçe öğretimi. M. Durmuş ve A. Okur (Ed.), *Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (ss. 191-218). Grafiker Yayınları.

- Göktaş, B., & Mercan, Ö. (2022). Kültürel uyum derslerinin kültürlerarası etkileşime etkisi. *International Journal of Language Academy*, 10(3), 30-51.
- Gülle, Z. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımının başka bir boyutu: ders kitaplarının cinsiyet tercihi açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi.
- İşcan, Y. (2018, Kasım). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi iklim Türkçe öğretim seti örneği (B1-B2 düzeyi). *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 47-66.
- İşçi, C. (2012). *Cenan işçi Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan "Yeni Hitit" ders kitabının dört temel dil becerisi ve kültür açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Işıkoğlu, D. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi C1 ders kitaplarında hedef kültüre yönelik metinlerde değerler. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 553-562.
- Jiang, W. (2000). The relationship between culture and language. *ELT Journal*, 54(4), 328-334.
- Kaplan, A. (2005). *Kültürel müzikoloji*. Bağlam Yayıncılık.
- Kaplan, M. (1983). *Kültür ve dil*. Dergah Yayınları.
- Keskin, F. (2010). *Yetişkinlere yönelik yabancı dil olarak Türkçe derslerinde yazınsal metinlerle kültür aktarımı* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Keskin, F., & Okur, A. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı: İstanbul yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(2), 1619-1640.
- Kılıç, F. (2019). *Kültürel öğeler açısından yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kaynak incelemesi: Türkçeye Yolculuk b1-b2 ve Altay Türkçe öğreniyorum b1-b2 örnekleri* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Sosyal Bilimler Dergisi Enstitü Dergisi*, (15), 170-189.
- Kızıleli, M. (2021). Geleneksel Türk İçecekleri. *Turizm Fakültesi Dergisi*, 46-71.
- Kızıltepe, Z. (2015). İçerik analizi nedir? Nasıl oluşmuştur? F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Ed.) *Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları* içinde (s. 253-266). Anı Yayıncılık.
- Koparan, B. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültür öğelerinin aktarımına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri ile ders kitaplarının incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Miles, M., & Huberman, M. (1994). *Qualitative data analysis*. Sage: An Expanded Sourcebook.
- Neuman, W. (2012). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nicel ve nitel yaklaşımlar* (5. b.). Yayın Odası.
- Okur, A., & Keskin, F. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı: İstanbul yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(2), 1619-1640.
- Ozan Leymun, Ş., Yurdakul, K. ve Ferhan, O. (2017). Eğitim ortamlarında durum çalışmasının önemi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 367-385.

- Ördek, F. (2019). *Yabancılar için Türkçe İstanbul (İstanbul Turkish for foreigners course book) ve Yedi İklim orta seviye ders kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Özkan, R. (2013). İlköğretim ders kitaplarında kadın figürü. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(5), 617-631.
- Pelin, A. (2021). *Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonunun desteklenmesi projesi kapsamında kullanılan Türkçe öğreniyorum kitap seti ile hayat boyu Türkçe kitap setindeki Türkçe okuma metinlerinin değerler eğitimi ve kültür aktarımı açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yöntemi*, (55), 459-496.
- Sever, P. (2019). *Yeni Hitit dil öğretim seti ile yedi iklim dil öğretim setinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür aktarımı açısından karşılaştırılması* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Subaşı, M. ve Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Şimşek, M. R. (2018). Yabancılar için İngilizce ve Türkçe ders kitaplarındaki kültürel içeriklerin karşılaştırılması. *Bilig*, (84), 301-327.
- Tanrıverdi, H. (2018). Din-kültür ilişkisi üzerine bir değerlendirme. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 595-601.
- Tatan, O. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti örneği (A1-A2 düzeyi)* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- TMV (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretim programı*. TMV Yayınları.
- Tosun, G. (2016). *Yedi İklim Türkçe öğretim seti b1, b2 ve c1 seviyesi ders kitaplarındaki metinlerin yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Başkent Üniversitesi.
- Tüm, G. ve Sarkmaz, Ö. (2012). Yabancı dil Türkçe ders kitaplarında kültürel öğelerin yeri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(43), 449-459.
- Ummak, H. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan 'Kolay Gelsin' ve 'İstanbul' ders kitaplarında kültürlerarası öğrenme* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Uygun, M. (2022). *Metropol yayınları Tömer yabancılar için Türkçe öğretim seti (A1-A2) ders kitabının yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı bağlamında incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Uzun, S. (2022). *Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında Türk milli kültür öğeleri ile kültür aktarımının tespiti ve değerlendirilmesi (Gazi Üniversitesi Tömer Ders Kitapları)* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Giresun Üniversitesi.

- Ülker, N. (2007). *Hitit ders kitapları örneğinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı sürecine çözümleyici ve değerlendirici bir bakış* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Ünalın, Ş. (2005). *Dil ve kültür* (3. b.). Nobel Yayınevi.
- Yazıcı, H. (2021). *Yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki kültürel unsurların İncelenmesi: Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Yılmaz, B. (2022). *Yabancılar kültürel aktarımı açısından B1-B2, C1-C2 düzeyinde İstanbul üniversitesi kaynaklarının değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Extended Abstract

Through the close relationship between language and culture, basic language skills such as reading, writing, speaking, and listening can be acquired by learners through the culture of the target language. Similarly, grammar and vocabulary can also be taught to learners through the culture of the target language. The target culture not only serves as a means of sharing knowledge but also establishes a significant connection with the cultural elements presented to the learner. It is crucial to accurately reflect these elements and convey the cultural aspects that learners require.

One of the key factors in teaching a foreign language effectively is the accurate interaction of culture. Being able to convey the target culture accurately to foreign language learners holds a critical place in language instruction. It is of great importance for learners of the target language to learn the target culture adequately. According to Ertuğrul (2015, p. 1), learning the target culture is necessary to use the target language effectively and appropriately. It seems unlikely that foreign language learning can occur as desired without accurately conveying the target culture to the learners. Among the materials used to convey the target culture to learners, coursebooks play a prominent role. According to Özkan (2013, p. 620), coursebooks are the most readily available, practical, and useful materials in education. They, which are essential elements of language instruction, should first and foremost contain elements of the target culture that are to be presented most suitably and provide useful texts free from misconceptions about culture.

According to Göçer (2018, p. 171), various characteristics of Türkiye such as its geographical location, industry, natural beauty, and historical heritage have attracted attention worldwide in recent years, leading Turkish to stand out among the languages that are being sought after and desired to be learned. This situation has made the teaching of Turkish as a foreign language even more important. Coursebooks are used to improve the quality and efficiency of teaching Turkish as a foreign language. Çetinkaya (2018, p. 30) emphasizes the careful examination of the content of coursebooks for cultural interaction in the context of teaching Turkish as a foreign language. It is emphasized that materials that do not realistically reflect the target culture and its linguistic structures cannot facilitate the interaction of cultural elements. Therefore, coursebooks used for teaching Turkish as a foreign language should also be equipped with cultural elements representing Turkish culture. For this purpose, it is crucial to examine the books used in teaching Turkish as a foreign language.

This study aims to identify the cultural elements in Turkish language coursebooks for international students based on the research question "What are the cultural elements in Turkish language coursebooks for international students?"

The sub-problems of the study conducted to identify the cultural elements in Turkish language coursebooks for international students are as follows:

What is the number of cultural elements in Turkish language coursebooks for international students?

What is the distribution of cultural elements in Turkish language coursebooks for international students?

What is the distribution of cultural elements according to language levels in Turkish language coursebooks for international students?

What are the cultural elements in Turkish language coursebooks for international students?

In this study, which examines the cultural elements in Turkish language coursebooks for international students at the A1, A2, B1, B2, and C1 levels, the qualitative research method of case study design was used. In the study, a total of 5 coursebooks for international students at the A1, A2, B1, B2, and C1 levels were examined. The data regarding the cultural elements in Turkish language coursebooks for international students were obtained through document analysis. Content analysis was conducted by examining Turkish language coursebooks for international students. Content analysis was conducted under the following themes (Ertuğrul, 2015): Interpersonal communication elements, economic life elements, national sports elements, food culture elements, beverage culture elements, music, musical instruments, folk dance elements, prominent figures elements, proverb elements, religious elements, celebration and festival elements, Turkish customs elements, values elements, Turkish literature elements, visual arts elements, profession elements, tourist and historical sites elements.

In the Turkish language coursebooks for international students published by Yeni İstanbul, a total of 607 cultural elements were identified, including 180 at the basic level, 287 at the intermediate level, and 140 at the advanced level. The top three cultural elements found in Turkish language coursebooks for international students by Yeni İstanbul were professions, food culture, and values, respectively. The lowest percentage of cultural elements was found in the A2 coursebook, at 14%, while the highest percentage was found in the B1 coursebook, at 25%. Cultural elements related to tourist and historical sites were the most prominent at the basic level. At the intermediate level, the most common cultural elements were profession elements, music, musical instruments and folk dance elements, and food culture elements. At the advanced level, the most common cultural elements were values elements, economic life elements, and professional elements.